DE LECTURĂ

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Tribuna școlii

Revistă editată de Ministerul Educației și Învățămîntului și Uniunea Sindicatelor din Învățămînt, Știință, Cultură, Poligrafie, Presă și Edituri

ANUL XVII (XXXVIII) Nr. 311 (1 397)
Sîmbătă, 14 mai 1988

8 pagini — 2,50 lei

MAGISTRAL DOCUMENT PROGRAMATIC

Recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a demonstrat, încă o dată, consecvența neabătută cu care conducerea partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu se preocupă de perfecționarea continuă a conducerii și planificării activității social-economice, de toate aspectele organizatorice, de soluționarea concretă și operativă a tuturor problemelor ce apar, într-un sector sau altul, într-o anumită etapă a dezvoltării. Este necesar să reamintim faptul că ședința la care ne referim a avut loc la scurt timp după ce cadrele didactice, alături de întregul popor, au luat cunoștință, cu viu interes și profundă satisfacție, de magistralele idei din Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința Comitetului Politic Executiv, din 29 aprilie a.c., document de inestimabilă valoare teoretică și practică, strălucit program de muncă și de luptă pentru întregul nostru popor, în vederea realizării neabătute a tuturor sarcinilor actualului cincinal în care — așa după cum se știe — ne-am propus, ca obiectiv fundamental, trecerea României într-un stadiu nou, de țară socialistă mediu dezvoltată.

Document de însemnătate cardinală pentru înțelegerea stadiului actual al dezvoltării societății socialiste românești, Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la unele probleme ale activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politice, precum și ale situației internaționale, este totodată și un document din care desprindem liniile directoare ale activității personalului didactic, ale procesului instructiv-educativ, ale formării tineretului școlar în spiritul marilor comandamente pe care le impune dezvoltarea actuală și de perspectivă a societății socialiste din România.

Cu clarvăzătoarea și exemplara sa capacitate de pătrundere în dialectica fenomenelor vieții economico-sociale și de abordare a diverselor laturi ale dezvoltării sociale, secretarul general al partidului evidențiază sarcinile de mare importanță pe care le au știința și învățămîntul în întregul proces al devenirii României socialiste, moderne: „Să dezvoltăm puternic — afirmă tovarășul Nicolae Ceaușescu — spiritul revoluționar în muncă, în gîndire, în toate domeniile, să acționăm cu hotărîre împotriva a tot ceea ce este vechi și perimat, a ceea ce nu mai corespunde actualei etape și să promovăm cu îndrăzneală nou, ceea ce se afirmă ca o necesitate a dezvoltării societății, atît în ceea ce privește forțele de producție cît și în știință, în învățămînt, în cultură, în întreaga dezvoltare social-economică".

Așa cum se afirmă în Expunere, forța de muncă reprezintă factorul determinant, hotărîtor și revoluționar al dezvoltării. Profund angajată tocmai în domeniul atît de important al formării și perfecționării forței de muncă, școlii îi revin sarcini de o deosebită însemnătate. Ea are datoria să vegheze atît la înzestrarea viitorilor constructori ai socialismului și comunismului cu cele mai noi achiziții ale cunoașterii umane, cu temeinice cunoștințe profesionale, cît și cu o înaltă conștiință moral-politică și patriotică, proprie omului nou al prezentului și viitorului pe care îl făurim.

Rezultă, cu pregnanță, din Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, teza potrivit căreia construcția socialismului în țara noastră se realizează pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general, a legăturii strînse a științei cu învățămîntul și producția, a ridicării continue a nivelului de cunoștințe tehnice și profesionale, politice și ideologice ale tuturor oamenilor muncii. Sînt idei novatoare, cu larg orizont de cuprindere, menite să introducă stilul și metodele științifice de creație și construcție în toate compartimentele sistemului social-economic național și să asigure realizarea deplină a obiectivelor strategice ale partidului nostru în acest cincinal și în perspectiva anului 2000.

În același sens, secretarul general al partidului subliniază necesitatea unei înalte competențe a cadrelor la toate nivelurile, inclusiv pe linie de partid, prin ridicarea nivelului lor științific, tehnic, economic, profesional și politic. Și cum, în epoca în care trăim, știința stă la baza celor mai profunde transformări și perfecționări din toate domeniile practicii sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că este necesar ca toate cunoștințele dobîndite să reflecte cu precădere stadiul actual al dezvoltării societății, al problematicii economice contemporane.

Acest document de excepțională însemnătate, aflat acum pe masa de lucru a fiecărui educator, a fiecărui comunist și cetățean, se cere studiat și aprofundat cu toată răspunderea. Considerăm că, mai cu seamă pentru noi, cei care avem responsabilitatea educării tinerelor generații, această cerință este cu atît mai imperioasă, cu cît ne revine și datoria de a transforma în profunde convingeri morale marile și generoasele idei ale secretarului general al partidului.

TRIBUNA ȘCOLII

Marcînd, prin Întîia sa zi, biruința clasei muncitoare internaționale în lupta pentru proclamarea muncii libere ca principiu fundamental al existenței și demnității, luna mai reprezintă, cu deosebire pentru poporul român, o lună simbol, o lună în care întrega națiune sărbătorește evenimente memorabile, cruciale. În această lună cinstim, cu înflăcărată dragoste și devotament patriotic, ziua făuririi Partidului Comunist Român, care ne călăuzește spre mărețele împliniri de astăzi. La 9 Mai evocăm un eveniment glorios al multimilenarei noastre istorii — cuceririrea deplinei independențe de stat a României, de la care se împlinesc 111 ani. Tot la 9 mai, poporul român, împreună cu întreaga omenire progresistă, aniversează 43 de ani de la istorica victorie asupra fascismului.

EDUCAȚIA PENTRU PROTECȚIA MEDIULUI NATURAL

Educația pentru protecția mediului înconjurător ne apare ca unul din cele mai noi și mai nobile concepte ale pedagogiei secolului XX, concept care, alături de educația pentru pace și de educația pentru economisirea resurselor și recuperarea materialelor refolosibile (înrudindu-se strîns cu acestea, constituind, de fapt, un tot inseparabil), a intrat adînc și în viața școlii, fiind o mărturie că ea, Educația, urmează, în evoluția sa, același curs istoric ascendent, spre o finalitate superioară, pe frumoasa planetă albastră, pe „nava cosmică" Terra.

Trăind, de veacuri, mai aproape de natură, este firesc ca nouă, românilor, acest concept să ne fie și mai aproape de inimă. În Raportul la Conferința Națională a Partidului din decembrie anul trecut, secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că: „se impune să acordăm o atenție deosebită asigurării echilibrului ecologic, al naturii, să acționăm cu toată hotărîrea împotriva fenomenelor de poluare, să păstrăm apa limpede și curată, să apărăm pădurile, să dezvoltăm noi spații verzi, să asigurăm aerul curat. Apărarea naturii, asigurarea echilibrul ecologic, reprezintă o parte inseparabilă, organică, de însemnătate deosebită în opera de construcție socialistă în România."

Această formulare cuprinde în sine tot atîtea obiective educative și direcții de acțiune concertată, atît pentru oamenii școlii, cît și pentru tineretul studios pe care ei îl instruiesc. Profesorii de biologie și geografie, de chimie și fizică — dar și cei de limba română și istorie, de arte plastice și educație fizică — într-un cuvînt toți — le pot transmite elevilor — odată cu informațiile de specialitate — dragostea și respectul sacru față de moștenirea înfloritoare pe care natura a hărăzit-o pămîntului românesc, pentru apărarea purității apelor, aerului și cerului său albastru, pentru conservarea nealterată a mirificelor sale rezervații și parcuri naturale (bunăoară a unuia din cele mai complexe ecosisteme din lume: Delta Dunării), a fascinantei faune și a splendidei flore a patriei noastre.

Încurajator, ne vine în minte o inițiativă semnificativă: în centrul orașului Pitești ființează, prin strădania cadrelor didactice și a elevilor, aproape de îmbietoarea rezervație naturală a Pădurii Trivale, un Muzeu ecologic, unic în felul său în Europa. Deschis, în primul rînd, școlarilor, el prezintă principalele biotopuri existente la noi, cu diorame și scheme ce facilitează înțelegerea complexelor legături de interdependență ale elementelor naturii vii. Afluența de vizitatori îi justifică pe deplin succesul și interesul.

Știm, astăzi, că tinerii pot juca un rol foarte important în apărarea mediului înconjurător; ei, tinerii, pot fi ajutați să descopere legile mai riguroase — în raport cu cele umane — ale naturii; învățînd să le respecte, ei pot să participe activ la lupta cu poluarea, la efortul general de descoperire și creare a noi surse de energie, la ameliorarea științifică a

DOINA STERESCU

(Continuare în pag. a 2-a)

CONCURSURILE ȘCOLARE PE DISCIPLINE DE ÎNVĂȚĂMÎNT

O NOUĂ CONFIRMARE A CALITĂȚII PREGĂTIRII ELEVILOR

Concursurile pe discipline de învățămînt și pe meserii — etapa republicană — organizate de Ministerul Educației și Învățămîntului, cu sprijinul Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist și al Consiliului Național al Organizației Pionierilor au demonstrat, încă o dată, prin rezultatele remarcabile obținute de elevi, înalta ținută științifică și educativă a școlii românești.

Publicăm, în acest număr, cîteva opinii ce evidențiază unele aspecte ale concursului la matematică, fizică, chimie și biologie, pentru elevii din învățămîntul gimnazial.

Capacitate creatoare, soluții originale

Inițiativa Ministerului Educației și Învățămîntului, precum și a Consiliului Național al Organizației Pionierilor, luată acum cîțiva ani, de a se extinde concursurile de matematică și pentru elevii claselor IV-VI, la solicitarea și sugestia Societății de Științe Matematice, s-a dovedit stimulatoare pentru elevii care iubesc matematica și doresc să-și perfecționeze pregătirea, să-și valorifice, în cadrul de maximă exigență și de competitivitate pe care-l presupun concursurile pe discipline, cunoștințele dobîndite la clasă, în orele de pregătire suplimentară.

De la an la an, entuziasmul, dorința de afirmare a participanților au crescut, ducînd la sporirea popularității acestor concursuri și, fapt deosebit de important, la creșterea numărului și a pregătirii concurenților. Selecționarea concurenților pentru etapa republicană, la care participă elevi din clasele VI-VIII, s-a făcut din ce în ce mai judicios, cu mai multă grijă, astfel încît s-a ajuns la concursuri în care nivelul probelor corespund exigențelor acestora și ale școlii românești, în general.

Etapa republicană a concursului de matematică pentru elevii claselor VI-VIII s-a organizat anul acesta la Brașov. Lucrările s-au desfășurat la Liceul Industrial Nr.7 și la Liceul Industrial Unirea.

Concursul s-a bucurat de o organizare și o desfășurare excelente, de o ambianță de caldă ospitalitate pentru cei 450 concurenți și profesorii însoțitori, pentru toți membrii comisiei centrale și profesorii corectori, veniți din toate județele țării. Ședința festivă de deschidere a început cu ceremonialul pionieresc, urmată fiind de spectacolul „Noi sîntem generația de mîine" și de vernisajul expoziției

Acad. NICOLAE TEODORESCU

(Continuare a pag. a 7-a)

Acţiuni, manifestări

Informarea şi documentarea în sprijinul învăţămîntului

Recent, la Biblioteca Universităţii din Craiova, în cadrul cursului de perfecţionare biblioteconomică, s-au desfăşurat lucrările unui simpozion cu tema „Informarea şi documentarea în slujba învăţămîntului". Au susţinut comunicări : conf. univ. dr. Elisabeta Trăistaru, rectorul Universităţii Cultural-Ştiinţifice din municipiul Craiova, conf. univ. dr. ing. Margareta Boroş, prorector al Universităţii din Craiova, Gabriela Tarabega, referent principal în Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului, Viorica Ţane, şeful Oficiului de Informare şi Documentare pentru Învăţămînt, Maria Negraru, şeful Serviciului Bibliografie al Bibliotecii Centrale Universitare din Bucureşti, conf. univ. dr. Ion Pătraşcu, prorector al Universităţii Cultural-Ştiinţifice din Craiova, Octavian Lohon, directorul Bibliotecii Universităţii din Craiova ş.a. A fost abordată o largă gamă de teme, între care şi problematica multora dintre cele aproape 11 000 de biblioteci şcolare care dispun de 58 milioane de volume, a efortului profesional mereu perfecţionabil, individual şi de sistem al producţiei de informaţii încredinţat bibliotecilor mari sau mici.

Conştiinţa timpurie şi, apoi, permanent crescătoare, a informării şi documentării îşi găseşte temei în lumea educaţiei şi învăţării, nu numai ca informatizare a domeniului, dar mai ales ca imperativ de instrucţie-predare-sensibilizare, de la disciplinele preuniversitare la inventică. Nefiind vorba de informaţii amorfe, nici numai de circulaţia şi accesul la acestea, discuţiile asupra surselor şi sistemului informării şi documentării ştiinţifice se poartă în termeni economici.

Între cataloagele Bibliotecii Centrale Pedagogice, unul nou, de biblioteconomie şcolară, se adresează îndeosebi bibliotecarilor din şcoli. Sînt prezentate cărţi, articole din periodice româneşti şi străine, capitole din cărţi, pe următoarea structură : a) Biblioteca şcolară (care se referă la : funcţia instructiv-educativă a bibliotecii şcolare, integrarea ei în procesul instructiv-educativ ; colaborarea cu cadrele didactice ; formarea deprinderilor de muncă independentă ; familiarizarea elevilor cu tehnici de muncă intelectuală, de informare şi documentare — inclusiv cu noţiunile fundamentale de biblioteconomie şi activitate în bibliotecă ; acţiuni privind munca cu cartea, cu manualul, stimularea lecturii elevilor şi propaganda cărţii şi activităţii bibliotecii) ; b) Biblioteci publice — secţiile pentru copii ; c) Biblioteci universitare ; d) Conducerea şi îndrumarea activităţii bibliotecare, probleme ale activităţii bibliotecarilor şcolari.

O altă secţiune a catalogului se referă la lectură (metodologia lecturii, psihopedagogia lecturii — stimularea, formarea deprinderilor de lectură valorizantă, îndrumarea lecturii, lectura suplimentară). Cărţi şi articole pe teme de informare şi documentare în domeniul psihopedagogiei, al învăţămîntului,al pedagogiei documentului, sînt afişate şi adnotate. În fine, de asemenea, pentru elevi şi profesori — tehnici de muncă intelectuală (metodologia alcătuirii lucrărilor ştiinţifice, de grad etc. ; a învăţa cum să înveţi ; formarea deprinderilor de studiu individual, de muncă independentă a elevilor, îndrumarea lor privind : folosirea manualului, munca asupra textului, înţelegerea lui, lectura activă, lectura rapidă, fişele de lectură, conspecte, rezumate, notiţe, alcătuirea bibliografiilor etc. ; informarea şi documentarea ; alcătuirea temelor pentru acasă ; psihopedagogia muncii intelectuale ; igiena muncii intelectuale — organizarea activităţii de învăţare, a locului de muncă, a programului de activitate independentă).

În rubricile extensibile ale catalogului de mai sus, informarea şi documentarea sînt cuvinte-cheie, dar cheia autentică trimite la toate vîrstele beneficiarilor direcţi sau intermediari : elevi şi dascăli.

Dr. GEORGE ANCA

Corul „Cantata" pe marea scenă a ţării

În urmă cu un deceniu, omul de iniţiativă şi cu temeinică pregătire profesională, prof. Jean Lupu, inspector de specialitate la Inspectoratul Şcolar al Municipiului Bucureşti, cu sprijinul Sindicatului Învăţămînt al Sectorului 6, punea bazele corului „Cantata", alcătuit din tinere educatoare şi învăţătoare, foste sale eleve de la Liceul Pedagogic din Capitală. În răstimpul celor zece ani de activitate, corul a obţinut de cinci ori titlul de laureat, cu premiul I, la Festivalul Naţional „Cîntarea României" (inclusiv la cea de a VI-a ediţie), premiul I şi marele trofeu al concursului „D. G. Kiriac", de la Piteşti (1986). Cu tact şi pricepere, conducătorul formaţiei a abordat numeroase lucrări din literatura românească şi universală, de variate dificultăţi tehnice şi expresive, în scopul creşterii şi desăvîrşirii artistice a acestui harnic şi dotat colectiv muzical. Pe lîngă creaţii diverse, aparţinînd unor curente şi tendinţe muzicale care au făcut epocă în evoluţia limbajului sonor, cum au fost cele create în Renaştere, muzica românească clasică şi contemporană s-a bucurat de o atenţie deosebită, în alcătuirea repertoriului.

În decursul anilor au fost prezentate în concerte, în numeroase imprimări la Radio şi Televiziune, lucrări în primă audiţie. Corul „Cantata" a încîntat publicul nu numai în Bucureşti, pe podiumul Ateneului sau pe alte scene, el s-a produs şi în cluburi muncitoreşti, uzine şi fabrici, în case de cultură din provincie, în dese turnee întreprinse la: Giurgiu, Piteşti, Slatina, Scornicesti, Brîncoveni, cu concursul unor reputaţi cîntăreţi şi pianişti acompaniatori. Aceste manifestări, de un înalt nivel artistic, s-au bucurat întotdeauna de aprecierile publicului şi criticii de specialitate, constituindu-se în adevărate evenimente artistice.

Am urmărit cu interes creaţiile reprezentative — din cadrul concertului susţinut de corul „Cantata" al Sindicatului Învăţămînt din Sectorul 6 al Capitalei, pe scena Ateneului Român — redate cu o mare fineţe, într-un autentic stil, cu evidenţierea admirabilă a planurilor sonore, a liniilor melodice polifonice, cu o acuratete demnă de celebrele formaţii consacrate, profesioniste. „Sărbătoarea andaluză", cu efecte ingenioase de percuţie, acompaniată cu nerv, dinamism şi aplomb, de excelenta pianistă prof. Camelia Pavlenco, a imprimat multă strălucire şi încîntare primei părţi a concertului.

În continuare, corul „Cantata" ne-a prezentat patru lucrări româneşti, în primă audiţie, semnate de Mircea Neagu, Irina Odăgescu, Liviu Comes şi Dan Voiculescu. În stiluri variate, dificile, aceste creaţii au alternat cu piese de o largă gamă emoţională, aparţinînd unor compozitori ca : Ion Vidu, Nicolae Lungu, Gheorghe Bazavan, Zaharia Popescu şi Jean Lupu.

SILVIAN GEORGESCU

Acţiuni de cercetare ştiinţifică în şcoală

Acţionînd în consens cu necesitatea sporirii contribuţiei învăţămîntului la promovarea progresului tehnico-ştiinţific în întreaga economie şi viaţă socială, cadrele didactice de la Liceul Industrial Nr. 7 din Bucureşti au întocmit un plan de cercetare care cuprinde 14 teme, la care sînt antrenaţi, alături de educatori, ingineri, maiştri şi elevi.

Sînt de evidenţiat, în primul rînd, unele teme de cercetare cu caracter tehnico-aplicativ, elaborate în colaborare cu diferite institute de cercetare. Amintim, spre exemplu, tema : „Utilizarea antivibratoarelor pentru linii electrice aeriene" (beneficiar, Institutul Politehnic din Bucureşti). Pentru atenuarea vibraţiilor induse de vînt în conductoarele liniilor electrice aeriene de 750 KV, se utilizează antivibratoare mecanice montate pe sub conductoare, în vecinătatea clemelor de prindere pe stîlpi. Pentru fiecare tip de linie este necesară determinarea poziţiei şi numărului antivibratoarelor,astfel încît, cu un consum redus de materiale, să se obţină eficienţă maximă. Studiul pe această temă, de care se ocupă îndeosebi prof. ing. Adriana Dumitrescu, cuprinde o parte teoretică şi cercetări experimentale efectuate pe modele aflate la Institutul Politehnic din Bucureşti. Demnă de menţionat este şi cercetarea cu tema : „Aplicaţi matematice şi ale teoriei grafurilor în calculul mecanismelor" în care se urmăreşte optimizarea structurii mecanismelor compuse prin analiza structurală, metoda dezagregării. Profesoara de chimie Camelia Papuc a colaborat la contractul cu tema : „Studii privind transpunerea la scară a hidrodinamicii amestecării aplicate la bioreactoarele Bioford" (beneficiar Institutul de Cercetări Alimentare din Bucureşti), precum şi la inovaţia „Elaborarea unor aliaje Cupru şi Staniu, în cuptoare rotative", realizată cu un colectiv de la Întreprinderea „Neferal" din Bucureşti.

Totodată, temele de cercetare vizează şi sporirea randamentului şcolar, creşterea eficienţei procesului instructiv-educativ, atît în cadrul disciplinelor de cultură generală, cît şi al celor de cultură tehnică şi activităţilor extraşcolare. Dintre cele care se înscriu pe această traiectorie, enumerăm: „Mijloace şi procedee de optimizare a învăţării matematicii, fizicii şi chimiei, la licee industriale", „Contribuţii metodice la predarea rezistenţei materialelor" şi „Procedee de îmbunătăţire a predării desenului tehnic".

Buna dotare materială a cabinetelor, laboratoarelor şi atelierelor Liceului Industrial Nr. 7 asigură condiţii optime pentru participarea cadrelor didactice la activitatea de cercetare.

Prof. LILIANA DRĂGHICI
director adjunct la Liceul Industrial Nr. 7 din Bucureşti

Ing. MARIUS RĂDULESCU
cercetător ştiinţific
la Institutul de Cercetare şi Proiectare pentru Piese de Schimb

EDUCAŢIA PENTRU PROTECŢIA MEDIULUI NATURAL

(Urmare din pag. 1)

mediului, în concordanţă cu aceste drepte legi.

Şi, într-adevăr, elevii noştri creează şi îngrijesc, prin muncă patriotică, noi spaţii verzi, plantează puieţi de arbori şi arbuşti, ocrotesc activ sănătatea pădurilor, a diverselor specii de păsări şi animale ; ei sînt cooptaţi, în cadrul cercurilor de biologie — care abordează frecvent problematica ecologică — în cercetări, întreprinse de comisiile pentru ocrotirea mediului ambiant. De altfel, educaţia ecologică se poate face încă din grădiniţe, începînd cu satisfacerea intereselor copiilor de cunoaştere a plantelor şi animalelor în condiţii naturale şi terminînd cu educarea deprinderii de a închide comutatorul, robinetul sau de a recupera organizat materialele din hîrtie, metal sau sticlă, pentru a reintra în circuitul economic.

Tocmai de aceea, acest tip nou de educaţie trebuie să devină pentru toţi o necesitate, izvorîtă dintr-un profund patriotism. Conservarea naturii va deveni eficientă şi reală numai atunci cînd ea va face parte integrantă din filozofia şi comportamentul tuturor. Şi numai cînd vom învăţa „cum să restituim naturii bogăţia împrumutată de la ea, cînd se va renunţa atît la cursa înarmărilor, cît şi la acumularea pentru profitul unui număr mic de oameni a multor bunuri artificiale inutile, numai atunci specia umană va putea să-şi contemple, bine gospodărită, „grădina planetară", cu satisfacţia că îşi împlineşte visul de stăpînă, neuitînd că este, în acelaşi timp, doar o parte din marele Tot, al armonicei şi universalei Naturi.

Întîlniri ale absolvenţilor

Absolvenţii Şcolii Pedagogice din Reghin, promoţia 1952/1953, anunţă întîlnirea colegială de 35 de ani, în 18 iunie 1988, ora 9, în localul şcolii. Relaţii la prof. Dumitru Huşar, str. Duzilor 2/A, telefon 2 06 54, Reghin.

Absolventele Şcolii Pedagogice de Fete din Gura Humorului, judeţul Suceava, promoţia 1953, sînt invitate la întîlnirea colegială, prilejuită de împlinirea a 35 de ani de la absolvirea şcolii, în ziua de 10 septembrie 1988, orele 10, în fostul local în care se află acum Şcoala Nr. 2. Participarea se va anunţa pînă la 1 septembrie a.c., pe adresa colegei : prof. Iftimia Maierean, Str. Vasile Alecsandri, Bl. C.1, Sc. B, Et. I. Ap. 6 telefon 3 25 53, Gura Humorului, judeţul Suceava, cod. 5900.

Promoţia 1953 a Şcolii Pedagogice de Băieţi „Al. Vlahuţă" din Şendriceni-Dorohoi, judeţul Botoşani, anunţă, pentru ziua de sîmbătă, 11 iunie 1988, ora 10, în localul şcolii, întîlnirea colegială cu prilejul împlinirii a 35 de ani de la absolvire. Relaţii se pot obţine de la : Gheorghe Atomei, Str. 6 Martie Nr. 8, Dorohoi, telefon 986/1 33 61 şi Arcadie Mihăescu, Str. Speranţei Nr. 83, Rădăuţi — Suceava, telefon 989/6 16 65.

Sîmbătă, 25 iunie 1988, ora 9, la Liceul Pedagogic din Craiova, va avea loc întîlnirea promoţiilor 1955 (A, B şi C) şi 1958 (A şi B) ale acestui liceu cu prilejul aniversării a 30 şi, respectiv, a 33 de ani de la absolvire. Relaţii, la colegul Andrei Gh. Petre, Bălceşti, judeţul Vîlcea, telefon 302.

ÎN ATENŢIA CITITORILOR

În numărul 4, pe luna aprilie a.c., al revistei Învăţămîntul liceal şi tehnic profesional, au fost publicate informaţii cu privire la organizarea şi desfăşurarea examenului de bacalaureat, înscrierea în clasa a IX-a (treapta I) de liceu, admiterea în clasa a XI-a (treapta a II-a) de liceu şi în şcoala de maiştri, precum şi la repartizarea în şcoala profesională, pentru anul şcolar 1988—1989.

Concursul cu tema: „România — ţară a păcii, Ceauşescu — erou al păcii"

Între acţiunile cultural-politice de masă ce se desfăşoară în ţara noastră se înscrie şi concursul pe bază de buletine „Fondul Păcii" — 1988, organizat de Comitetul Naţional pentru Apărarea Păcii, cu tema **„România — ţară a păcii, Ceauşescu — erou al păcii."**

Informăm pe cei interesaţi că ultimul termen pentru depunerea buletinelor completate este 31 mai 1988.

Buletinele de concurs se mai pot procura prin comitetele judeţene, municipale şi orăşeneşti pentru apărarea păcii, prin întreprinderi şi instituţii, cooperative şi aşezăminte culturale de la oraşe şi sate. În Capitală, pot fi procurate de la Comitetul municipal Bucureşti pentru apărarea păcii, Str. Biserica Amzei Nr. 29 şi de la comitetele pentru apărarea păcii ale sectoarelor.

Orizont editorial

DICŢIONARUL LIMBII ROMÂNE LITERARE VECHI
de Mariana Costinescu, Magdalena Georgescu şi Florentina Zgraon
(Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1987)

Între recentele apariţii cu caracter lexicografic se înscrie şi Dicţionarul limbii române literare vechi, realizat în cadrul Institutului de Lingvistică din Bucureşti. Deoarece perioada de care se ocupă dicţionarul (ce cuprinde 2 000 de cuvinte) — cea înscrisă între anii 1640—1740 — nu se caracterizează printr-o limbă literară unitară, autoarele au inclus în dicţionar lexicul literar regional, cuvintele care au fost utilizate ca literare în fiecare dintre zonele geografico-istorice şi lingvistice ale Dacoromaniei : Moldova, Ţara Românească, Transilvania şi Banat. Specialistul interesat de istoria limbii române literare are la dispoziţie, prin dicţionarul amintit, o excelentă sursă de informare sistematică şi complexă, cu atît mai uşor de consultat, cu cît fiecare dintre cuvinte sînt tratate după o structură unică : cuvîntul-titlu, indicaţii gramaticale, repartiţia teritorială, definirea sensului, citate ilustrative, forme gramaticale, variante, etimologie, familie de cuvinte, sinonime.

ETIMOLOGIA ŞI LIMBA ROMÂNĂ
de Ion Coteanu şi Marius Sala
(Editura Academiei Republicii Socialiste România, Bucureşti, 1987)

Aşa cum o recomandă şi titlul, cartea acad. Ion Coteanu şi a dr. Marius Sala este consacrată etimologiei ca „ştiinţă care urmăreşte şi explică dezvoltarea cuvintelor de la formele şi înţelesurile lor cele mai vechi, pînă la formele şi înţelesurile lor actuale sau pînă la cele dintr-o anumită perioadă a unei limbi ori a unui grup de limbi". După ce în prima secţiune a volumului sînt tratate aspecte teoretice generale referitoare la etimologie — integate de precizarea domeniului, gruparea cuvintelor, etimonul, felul etimologiei (directă, indirectă, multiplă, populară), acţiunea şi consecinţele metaforei — în cea de a doua secţiune a lucrării sînt analizate straturile etimologice ale limbii române. Analiza detaliată şi clară, numeroasele şi interesantele exemple referitoare la lărgirea şi restringerea sensului cuvintelor, acţiunea modelatoare a metaforei asupra acestora, sistemul de formare a cuvintelor în limba română („avînd aceleaşi mari principii ca şi cel din latina populară"), etimologiile pentru care există mai multe ipoteze, stabilirea fondului autohton lexical al limbii române ş.a. conferă lucrării „Etimologia şi limba română" nu numai calitatea de a fi indispensabilă specialiştilor, ci şi aceea de a-l captiva pe cititorul obişnuit, dornic să cunoască evoluţia şi „aventura" cuvîntului în limba română.

C. G.

CURIOZITATE ŞI INTERES DE CUNOAŞTERE
de Ion Drăgan, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Colecţia Ştiinţa pentru toţi, Bucureşti, 1987

Lucrarea cunoscutului psihopedagog timişorean încită prin problematica pusă în discuţie şi prin argumentele aduse în sprijinul ipostazei noastre perpetue de „homo curiosus". Una dintre calităţile însemnate ale acestei lucrări rezidă în capacitatea de sinteză a autorului, care reuşeşte să concentreze drumul de la simpla curiozitate, în faza ei incipientă, la interesul de cunoaştere ce caracterizează întreaga existenţă umană.

După o judicioasă delimitare a conceptelor, autorul sondează, ca un bun cunoscător, întrebarea, expresie a setei de cunoaştere, pentru a ajunge la concluzii pertinente privind scăderea debitului întrebărilor pe măsură ce copilul creşte ; particularităţile interesului de cunoaştere la preadolescent, adolescent şi adult ; necesitatea interesului de cunoaştere în formarea personalităţii.

Moment aparte în economia lucrării acordă autorul interesului de cunoaştere şi învăţării, în toate etapele acesteia : de la învăţare la succes şcolar ; de la eficienţă în învăţare la succesul profesional, culminînd cu actul creaţiei.

Prof. MARIA TOMA
Liceul Pedagogic din Deva

> Uriașa dezvoltare a forțelor de producție, întreaga dezvoltare economico-socială, creșterea puternică a rolului științei, învățămîntului și culturii au dus la creșterea puternică a intelectualității provenite din rîndurile clasei muncitoare, ale țărănimii și altor categorii sociale muncitoare, dar mai cu seamă la ridicarea nivelului științific, tehnic și cultural al intelectualității, care reprezintă o puternică forță în producție, în întreaga viață socială.
>
> NICOLAE CEAUȘESCU

Parametri psihopedagogici și sociali ai orientării școlare și profesionale

— Răspund la întrebările redacției reprezentanți ai catedrelor de pedagogie de la universitățile din București, Iași și Timișoara —

Red. : Elevii claselor terminale (a VIII-a, a X-a și a XII-a) se află într-un moment decisiv : cel al formulării finale a opțiunilor școlare și profesionale. Caracterul adecvat și realist al acestor opțiuni este condiționat, în mare măsură, de calitatea activității de orientare școlară și profesională desfășurate de-a lungul anilor. Considerăm, totuși, că este oportun ca, tocmai în aceste momente de decizie finală, să ne reamintim care sînt, după opinia dumneavoastră, principalii factori psihopedagogici și sociali ai unei bune orientări școlare și profesionale.

Conf. univ. dr. EMIL PĂUN, de la Universitatea din București : Proces complex și de durată, orientarea școlară și profesională implică luarea în seamă a două categorii de condiții : cele psihopedagogice și cele socio-economice, ambele la fel de importante.

Condițiile socio-economice vizează îndeosebi direcțiile dezvoltării economice și diferitele schimbări ce au loc în domeniul profesiunilor (dinamică, structură, mobilitate etc.). Orientarea școlară și profesională trebuie să se întemeieze pe o bună cunoaștere a acestor aspecte. Ea trebuie să influențeze și să dirijeze opțiunile elevilor spre acele domenii socio-economice, care sînt astăzi și vor fi, și în viitor, prioritare în dezvoltarea țării noastre. Trebuie să se aibă în vedere că generațiile care intră acum în diferite unități școlare și domenii profesionale vor constitui profesioniștii sfîrșitului de mileniu.

Un sistem de referință, esențial pentru orientarea școlară și profesională, îl constituie domeniul profesiunilor, în sfera cărora au loc mutații importante, atît cantitative, cît și calitative. Profesiuni regresive (pe cale de dispariție) coexistă cu cele în dezvoltare și afirmare, unele dintre ele devenind dominante, probabil, spre finele secolului. Este, de aceea, firesc ca, în cadrul orientării școlare și profesionale, să se desfășoare variate activități care să le ofere elevilor prilejuri de cunoaștere a acestor evoluții, astfel încît opțiunea lor să se îndrepte spre profesiunile prioritare.

La realizarea orientării școlare și profesionale contribuie solidar — succesiv sau simultan — o multitudine de factori : familia, școala, unitățile economice, organizațiile de tineret, mass-media etc. Deși alegerea tipului de școală sau a profesiunii este rezultatul unei opțiuni și decizii individuale, ea poate și trebuie să fie influențată și dirijată de către factorii educaționali.

Un rol de prim ordin revine în această privință școlii, care dispune de numeroase posibilități. Se înțelege că orientarea școlară și profesională nu constituie o activitate de etapă (de moment), separată de restul activităților instructiv-educative ale școlii. Ea este o activitate de durată, care începe — în forme specifice — chiar în ciclul primar și capătă contururi noi, mai diferențiate și mai specializate în gimnaziu și liceu. Perioada în care ne aflăm (trimestrul al III-lea al anului școlar) este o etapă de finalizare a acțiunilor întreprinse pînă în prezent și de concretizare a lor într-o opțiune în acord atît cu cerințele socio-economice, cît și cu dotările aptitudinale și cu aspirațiile elevilor.

Nu vom enumera aici multiplele posibilități de care dispune școala (stimularea intereselor școlare și profesionale prin valorificarea conținuturilor diferitelor obiecte de învățămînt, activități practice, întîlniri cu specialiști, vizite în unități economice etc.), ci vom semnala doar nevoia ca ele să fie mai intens folosite.

Cercetările întreprinse în țara noastră, cu privire la ponderea diferiților factori în conturarea opțiunii și deciziei școlare și profesionale, atestă rolul important al familiei. De aceea, școala trebuie să sprijine atent familia în această acțiune esențială — mai ales în această perioadă a anului școlar. Cu atît mai mult, cu cît părinții au uneori o imagine inadecvată asupra cerințelor sociale, asupra schimbărilor ce au loc în sfera profesiunilor, orientîndu-i pe copii spre domenii inadecvate, după criterii subiective.

Organizațiile de copii și tineret, evident, nu rămîn în afara acestui efort. În cooperare cu școala, prin modalități specifice, ele pot conferi acțiunilor lor valențele caracteristice vîrstei. Organizațiile de copii și tineret beneficiază de numeroase mijloace de a-i pune pe elevi în contact cu diferite forme ale muncii sociale — de la activitățile de muncă patriotică, pînă la variatele activități desfășurate în cercurile și casele pionierești. Ceea ce se impune este folosirea acestui larg registru de activități în direcția influențării opțiunilor.

Red : Ca să disociem și să aprofundăm tematic unele dintre cele mai importante idei pe care am dorit să axăm această dezbatere, să ne oprim la unele precizări privind aspectele psihopedagogice ale orientării școlare și profesionale.

Conf. univ. Ion Drăgan, de la Universitatea din Timișoara : Consider că, în acest moment — cel al opțiunilor școlare și profesionale finale, ca o expresie a unor deliberări și hotărîri anterioare, bine gîndite — este foarte potrivit să ne reamintim, între altele, elementele psihice pe care trebuie să le aibă în vedere educatorii, cînd dau un sfat de orientare sau cînd iau o hotărîre, cu privire la drumul pe care trebuie să-l urmeze elevii ; acest drum ducînd, cu necesitate, la o viitoare profesie adecvată capacităților personale și cerințelor sociale. Mă voi referi, pentru început, la ceea ce am putea numi dezideratele de personalitate ale elevului : dorințe, preferințe, interese, aspirații, idealuri. Acesta este începutul de drum al oricărei orientări. Aș dori să precizez că aceste trăsături psihice nu sînt înnăscute (așa cum se crede uneori — la înzestrările native mă voi referi imediat —), ci sînt rodul educației noastre, a acelora care avem influență asupra elevilor.

La unii elevi, cele de mai sus se află în consonanță cu o a doua categorie de caracteristici psihice, pe care le-am numi potențialul lor real, adică aptitudinile, cunoștințele și deprinderile necesare unei școli sau profesii. Aceasta este o situație fericită. Dar sînt și situații în care dorințele personale sînt în dezacord cu potențialul elevului, dezideratele de personalitate fiind mult mai mari (și ca atare nerealiste). În asemenea situații este necesară o muncă educativă temeinică și plină de tact, prin care să se urmărească „coborîrea cu picioarele pe pămînt" a celor care au asemenea dorințe și aspirații nerealiste (elevii sau părinții).

Nimeni nu este bun la toate, fiecare este bun la ceva. Acel „ceva" la care este „bun" trebuie „descoperit" și „valorificat". Iar „descoperirea" este ușor de făcut — între altele — chiar cu ajutorul notelor din catalog (care sînt obiectele la care elevul a obținut note bune ?) sau pe baza performanțelor dobîndite la diferite competiții școlare. Mergînd pe un asemenea drum, cîștigul va fi dublu : atît pentru tineretul școlar, care va avea posibilitatea și satisfacția de a se afirma în profesia aleasă, cît și pe aceea de a contribui efectiv și eficient la dezvoltarea economico-socială a patriei noastre.

Red. : Considerăm că ar fi potrivit, cu acest prilej, să vă exprimați și opinii asupra predicțiilor integrării socio-profesionale a elevilor.

Conf. univ. dr. Adrian Neculau, de la Universitatea din Iași : „Construirea personalității" pornește de la inzestrarea biologică, diferențele individuale și comportamentale atașate acestui specific și reprezentînd materia primă din care se extrage apoi semnificația unor modalități interacționale ulterioare. Nu e suficient însă acest prim reper. Comportamentul tînărului ca „actor social", individual, fie la debutul adolescenței, fie în pragul tinereții, îi atașează anumite semnificații, în funcție de ceilalți. El „învață" de la toți cei din jur, formulîndu-și mereu „oferta" comportamentală, în funcție de modul în care a fost primită. Ca autoobservator, el învață să se vadă cu ochii altora, să-și formeze o părere despre imaginea pe care o oferă celorlalți. Dobîndirea „competenței" de a se vedea așa cum îl văd alții constituie un pas important în procesul de asistență socială pe care-l datorăm elevilor noștri. Nu-i suficient să-i „învățăm", e necesar să-i ajutăm să conștientizeze ecoul acestei achiziții. Autoevaluarea realistă e drumul dobîndirii conștiinței de sine, premisa articulării fără „accidente" la mediul socio-profesional. Ca observator al celorlalți, fiecare individ realizează că achizițiile, convingerile, priceperile sale se plasează într-o anumită ordine ierarhică, printre celelalte structuri. El dobîndește o modalitate de a înțelege realitatea cu ajutorul căreia se „înscrie" printre ceilalți, se integrează mediului social, evitînd inadecvările, ruptURile dezorganizatoare, eșecurile. Să nu se înțeleagă, însă, prin aceasta, că rolul educatorului este să-l „alinieze" pe elev, să-i diagnosticheze un anumit nivel și să-l stopeze. Educatorul îi oferă mereu (trebuie să-i ofere) noi obiective de atins, exercitîndu-și în permanență rolul de consilier.

Acțiunea de orientare nu ni se prezintă, pornind de la cele spuse mai sus, ca un prognostic realist, deplin plauzibil, decît numai în condițiile în care se raportează la un context dat, la condiții concrete. Nu neglijăm aspirațiile, dorințele, tendințele, dar le filtrăm prin prisma „comportamentului în situații", a modului în care individul „a luat contact" anterior cu mediul social, operînd în sensul „transformării", al „dominării" acestuia. Diagnosticăm (și prognosticăm) nu „trăsături" sau „calități" posibile, ci comportamente în situații concrete, locale, modul în care individul a dobîndit, treptat, o anumită competență în cunoașterea cîmpului social și profesional, în (auto)evaluarea „eficienței" comportamentului său.

Recent, în cartea lor „Experiență didactică și creativitate" — profesorii I. Radu și M. Ionescu propun abordarea dinamică a „situației de învățare" în termenii teoriei cîmpului, descriind „cîmpul acțiunii" elevului, în funcție de scopul său, stimulii, obstacolele ce se ivesc, alte persoane, surse de distragere de la sarcină, presiunea sau influența grupului, climatul. Viața relațională a elevului, participarea sa la acțiuni formale și informale, contribuția sa la construirea „calității vieții școlare" sînt tot atîtia indicatori ai stilului său acțional, „semne" ale posibilităților sale de articulare la cerințele contextului socio-profesional.

Dezbatere consemnată de OCTAVIAN BUZESCU

Un tot unitar: aspirație, posibilitate și necesitate socială

În județul Hunedoara, județ cu un înalt grad de urbanizare și cu mare pondere industrială în economia țării, mai ales, prin sectoarele minier, metalurgic și energetic, organele de conducere colectivă ale unităților de învățămînt și organizațiile sindicale din școli au acționat și acționează unitar, sub conducerea și îndrumarea permanentă a organelor și organizațiilor de partid, în colaborare cu organizațiile de copii și tineret, pentru cît mai buna orientare școlară și profesională a elevilor. Conjugarea tuturor eforturilor, de la proiectare pînă la finalizarea acțiunii, are ca suport și fir conducător dezideratele majore sintetizate în următoarea aserțiune, la care subscriu toți specialiștii : „A face cu adevărat orientare școlară și profesională, înseamnă a răspunde corect și complet la întrebările : Ce vrea să devină elevul ? Ce poate să devină elevul ? Ce trebuie să devină elevul ?". Cu alte cuvinte, am acționat astfel încît să se coreleze într-un tot unitar aspirațiile, posibilitățile și necesitățile sociale ale formării elevilor. Ce s-a întreprins, în acest sens, atît la nivel județean, cît mai ales la nivelul unităților de învățămînt ?

Pentru „orientarea" aspirațiilor am pornit de la asigurarea de informații variate și diferențiate, atît pentru elevi, încă din ciclul primar, cît și pentru educatori și părinți. Avînd în vedere multitudinea influențelor exercitate asupra elevilor — mediul de viață, mijloacele de informare și comunicare, relațiile interumane etc. — comisiile de orientare școlară și profesională, de la nivel județean și de la nivelul școlilor, au urmărit dirijarea acestor influențe, pe de o parte, și completarea lor organizată, pe de altă parte, pentru conștientizarea și asigurarea utilizării lor corecte. Dar opțiunea, mai mult sau mai puțin motivată pentru elevi și părinții acestora, nu asigură, prin ea însăși, realizarea, dacă nu este în deplină concordanță cu posibilitățile („Ce poate să devină elevul ?") și cu necesitățile economico-sociale („Ce trebuie să devină elevul ?"). De aceea, am urmărit în permanență ca în procesul de predare-învățare, prin conținutul, formele, metodele și mijloacele sale, aprecierea și notarea elevilor, dialogurile periodice cu părinții acestora să formez la elevi o imagine realistă asupra valorii și posibilităților lor, precum și asupra modalităților de realizare a acestora în viață. Acțiunile comisiilor de orientare școlară și profesională, ale organizațiilor de copii și tineret, ale comitetelor și grupelor sindicale, corelate cu activitatea cadrelor didactice, în clasă și în afară de clasă, au fost canalizate pe direcția cunoașterii și influențării elevilor, în vederea realizării lor, corespunzător atît posibilităților lor, cît și necesităților economico-sociale specifice județului nostru. S-au dovedit, astfel, eficiente, concursurile gen „Cine știe cîștigă", sub genericul „Munca — brățară de aur", cu participarea unor reprezentanți ai tineretului și ai grupelor sindicale din unități industriale, de construcții și agricole, manifestările cultural-artistice dedicate muncii — montaje muzical-literare, dansuri tematice, evocări etc. — precum și alte acțiuni în care elevii au fost solicitați să participe la soluționarea unor probleme și situații concrete, practice.

Au fost astfel organizate dezbateri pe teme ca : „Munca și tehnica în minerit, siderurgie sau construcții", „Satisfacții ale muncii în meseria aleasă", „Succes și insuccES în muncă", „Contribuția mea la realizarea planului de producție al școlii sau întreprinderii" etc. ; conceperea, proiectarea și realizarea unor piese, ansamble, subansamble sau mijloace de învățămînt în cadrul concursului „Tehnium", „Start spre viitor", „Atelier 2000", încadrarea elevilor, sub supravegherea cadrelor de predare, în formații de lucru din unități economice etc. A devenit tradițional în județul nostru — ca și în alte județe — „Sfatul de orientare", acțiune concretă a școlii cu fiecare elev și părinții acestuia, pentru asigurarea unei cît mai corecte orientări școlare și profesionale.

În preocuparea colectivelor didactice, a comitetelor și grupelor sindicale, a stat și perfecționarea continuă a activității de orientare școlară și profesională realizată prin formele tradiționale : catedre și comisii metodice, comisii ale dirigiților, cercuri pedagogice etc.

Realizarea și depășirea, an de an, a planului de școlarizare, în special la treapta I de liceu (din care peste 35 la sută îl reprezintă profile din minerit și siderurgie), reprezintă pentru noi un rezultat al atenției acordate muncii de orientare școlară și profesională și al eforturilor susținute depuse în vederea pregătirii temeinice a elevilor pentru muncă, pentru viață. Aspirăm totuși la realizări și mai frumoase. Așteptăm, de aceea, cu un deosebit interes, schimbul de experiență al inspectorilor școlari generali și președinților comisiilor județene ale sindicatelor din învățămînt, care se va organiza, în această lună, în județul nostru, și care, avem convingerea, va îmbogăți propria noastră experiență cu noi idei, inițiative și acțiuni de autentică valoare.

Prof. PAVEL MÂRZA
președintele Comisiei Județene pentru Activitatea Sindicatelor din Învățămînt Hunedoara

ACTIVITĂŢILE DIDACTICE FINALE — AMPLE DESCHIDERI SPRE ETAPE SUPERIOARE DE ÎNVĂŢARE

— Convorbire cu conf. univ. dr. IOAN CERGHIT —

Red. : Activităţile didactice de la finele anului şcolar oferă nu numai prilejul bilanţului, ci şi pe acela al unor ample deschideri spre etapa următoare de cunoaştere. Ele constituie astfel momente optime de valorificare a potenţialului formativ al disciplinelor de învăţămînt. Vă rugăm să vă referiţi, pe scurt, la specificul activităţii de recapitulare finală în accepţia modernă a conceptului de învăţare şcolară.

I. Cerghit : După opinia noastră, sensul actual al recapitulării finale se prefigurează altfel decît în trecut. El urmează înţelesul nou, modern, atribuit în prezent conceptului de învăţare şcolară, ca şi celui de activitate didactică. În virtutea acestor redefiniri, activitatea de învăţare desfăşurată de-a lungul întregului an şcolar evoluează ca o înlănţuire de schimbări progresive, ce amplifică şi adîncesc neîncetat experienţa de cunoaştere a elevilor, experienţa lor afectiv-atitudinală şi cea de acţiune (comportamentală). Actul învăţării se prezintă ca un proces activ şi constructiv de continue elaborări şi reelaborări de structuri cognitive şi operatorii, de permanente prelucrări, sistematizări şi integrări ale datelor noi, de treceri de la structuri de cunoaştere inferioare, simple, spre structuri superioare, din ce în ce mai complexe.

Toate aceste schimbări ce urmează o traiectorie ascendentă, în spirală, au loc pe baza solicitării şi dezvoltării unor însuşiri şi forţe psihice esenţiale fiinţei umane în devenire, elevului, ca de exemplu : gîndire creativă, imaginaţie, selectivitate, putere de analiză şi sinteză, capacitate de asociere şi anticipare, independenţă, memorie şi voinţă etc. Raportată la aceste înţelesuri noi, perioada sfîrşitului de an şcolar vine să dea un nou impuls acestei progresii şi nu să se limiteze doar la imprimarea mai puternică în memorie a materiei odată parcurse, făcîndu-se apel la simple repetări, reluări aidoma celor învăţate, la suprasolicitarea memoriei şi a reproducerii mecanice etc. Ea nu poate să constituie, de asemenea, un simplu prilej de bilanţ, de constatare doar a rezultatelor obţinute în final.

Dimpotrivă, recapitulările finale trebuie să devină o etapă nouă, superioară celor precedente, ce dă noi dimensiuni schimbărilor ce dorim să se producă în modul de a gîndi, a simţi şi a acţiona al elevilor cu care lucrăm. În accepţia didacticii moderne, aceasta se impune ca o etapă de deschidere spre noi clarificări şi înţelegeri, sistematizări şi sinteze, transferuri şi conexiuni interdisciplinare, consolidări ale conceptelor fundamentale şi ale capacităţilor formate, interpretări şi valorizări educative de mai profundă semnificaţie etc., ori spre perfecţionarea unor abilităţi şi dezvoltarea unor comportamente formate, spre adîncirea unor atitudini şi sentimente etc. Este o etapă ce îşi propune, deci, să solicite la un alt nivel decît pînă acum, capacităţile de analiză şi sinteză, mai ales, de selectivitate şi anticipare, de asociere şi interpretare, de generalizare şi creativitate dovedite de elevi de-a lungul trimestrelor parcurse. Şi, în măsura în care această etapă solicită şi exersează asemenea forţe, ea va da noi impulsuri şi împliniri dezvoltării acestor resurse intelectuale, ca şi celor afectiv-emoţionale ori psihomotorii ; să valorifice, cum se spune, în condiţii optime potenţialul formativ şi educativ al disciplinelor predate.

În acest scop, recapitulările finale pot şi trebuie să angajeze o gamă foarte largă de acţiuni didactice, particularizate şi nuanţate după specific, susceptibile să optimizeze efortul de învăţare din cadrul acestei etape finale. Între aceste acţiuni se impun cu prioritate : esenţializarea mai bună a conţinuturilor parcurse ; revederea într-o viziune interdisciplinară a materiei ; recurgerea la problematizări mai largi ; restructurarea unor cunoştinţe în sensul sistematizării şi integrării lor în structuri cognitive mai ample ; rezolvarea de exerciţii şi probleme complexe ; de aplicare şi consolidare a regulilor şi principiilor învăţate ; realizarea de aplicaţii practice ; reluarea unor experimente de laborator ; redactarea unor lucrări personale de sinteză ; elaborarea unor concluzii teoretice şi practice de mai mare anvergură ; enunţarea unor noi ipoteze ; acţiuni de completare a unor lacune şi/sau corectarea unor înţelegeri greşite etc.

Red. : Printre multiplele activităţi didactice finale, forma de bază este, şi în această etapă, lecţia. Determinată de nivelul la care s-a desfăşurat pînă atunci procesul de predare-învăţare, aşa-zisa lecţie de recapitulare şi sistematizare îşi poate propune, pe lîngă aceste obiective ce o definesc doar parţial, multe altele. Care sînt acestea ?

I. Cerghit : Proiectarea întregului sistem de lecţii de recapitulare capătă mai multă complexitate. Şi aceasta, prin faptul că ele devin mai bogate în conţinut, acoperă o arie mai extinsă de cunoştinţe, se sprijină pe reactivarea unui repertoriu mai larg de deprinderi intelectuale, se corelează direct cu obiectivele generale ale fiecărei discipline în parte. Pregătirea lor necesită, de asemenea, elaborarea cu multă grijă a unor strategii activ-participative, cu includerea unor elemente de noutate, menite să învioreze atenţia şi să întreţină interesele de cunoaştere ale elevilor, curiozitatea, dorinţa de învăţare şi acţiune ale acestora ; inclusiv o dimensionare mai atentă a timpului avut la dispoziţie.

Obiectivele acestui tip de lecţii vor viza cu precădere consolidarea noţiunilor fundamentale ; aprofundarea înţelegerii prin amplificarea asociaţiilor dintre acestea (corelaţii intradisciplinare), prin realizarea unor corelaţii mai largi, interdisciplinare, cu accent pe abordări din perspective diferite a unora şi aceloraşi concepte, probleme etc. ; explorarea mai profundă a domeniului, sistematizarea cunoştinţelor (ideaţiei), acolo unde este posibil într-o formă proprie, critică şi creativă ; depăşirea nivelului însuşirii unor cunoştinţe disparate sau fragmente, prin realizarea unor sinteze originale, relevarea unor probleme teoretice ce presupun o viziune de ansamblu asupra materiei ; efectuarea unor lucrări experimentale sau activităţi practice de mare relevanţă pentru un vast material studiat, evidenţierea tendinţelor şi a evoluţiilor actuale în creaţia ştiinţifică, tehnologică, literar-artistică, specifică domeniilor predate ; cultivarea capacităţii de transfer (generalizare) a cunoştinţelor, îmbogăţirea sferei emoţional-atitudinale a elevilor ; întărirea convingerilor ştiinţifice şi a sentimentelor patriotice, cultivarea interesului pentru ştiinţă, tehnică, literatură şi artă ; cristalizarea mai intensă a concepţiei ştiinţifice, materialist-dialectice, despre lume şi viaţă ş.a. Numai o ieşire din tiparele învăţării iniţiale poate să contribuie la cultivarea mobilităţii şi a flexibilităţii intelectuale, la dezvoltarea gîndirii creatoare a elevilor, obiectiv major al lecţiilor care, impropriu, se mai numesc încă de „recapitulare".

Red. : Ca activităţi integratoare a unor conţinuturi de mare întindere, lecţiile recapitulative prilejuiesc profesorului ocazia de a aprecia stadiul de formare a competenţelor şi capacităţilor elevilor. Vă rugăm să precizaţi ce aspecte specifice comportă acum evaluarea ?

I. Cerghit : Mai mult decît în oricare altă perioadă a anului şcolar, în această fază, aspectele **calitative** ale învăţării vor trebui să prevaleze în faţa celor cantitative. Nu reţinerea informaţiei factuale interesează, în primul rînd, şi nici alte rezultate ce se bazează pe memorizarea mecanică vor capta atenţia profesorului. Dimpotrivă, evaluarea ar urma să pună accentul pe ceea ce obiectivele înseşi, specifice acestui tip de lecţie, indică. În mod special, se vor avea în vedere : stăpînirea precisă şi corectă a conceptelor cheie, fundamentale ; înţelegerea autentică a principiilor generale ; claritatea ideilor unificatoare (integrative) ; priceperea de a regăsi cu uşurinţă informaţiile ; puterea de reorganizare a cunoştinţelor, de sintetizare ; capacitatea de explicare, argumentaţie şi interpretare ; abilitatea gîndirii dialectice (de sesizare a legăturilor cauzale) ; capacitatea de abstractizare şi generalizare, aptitudinea de transfer (aplicaţie) a cunoştinţelor ; originalitate în rezolvarea problemelor teoretice şi practice specifice materiei studiate ; relevarea unor aptitudini speciale ; aptitudinea de a gîndi independent ş.a.m.d.

Deşi la sfîrşit de an şcolar, totuşi încă nu este prea tîrziu ca evaluarea să capete valoarea unui veritabil **feedback**, în măsură să sesizeze unele lipsuri în pregătirea elevilor şi să sugereze, în acelaşi timp, adaptarea ad-hoc a unor intervenţii didactice eficace, de îndreptare a unor stări de lucruri, de îmbunătăţire de ultimă oră, a unor rezultate ale învăţării. Vrem să subliniem faptul că, chiar şi în această etapă, menirea evaluării este de a spori randamentul şcolar şi nu de a fi folosită pur şi simplu ca instrument de constatare a unor rezultate şi de ierarhizare a pregătirii elevilor.

Convorbire consemnată de CORNELIA GÎRMACEA

Matematică

Recapitularea finală asistată de calculator

Eficienţa recapitulării finale este condiţionată, printre altele, şi de selecţia operată de profesor din conţinutul disciplinei, pentru determinarea cunoştinţelor, a deprinderilor, a algoritmilor, de modul sau modalităţile prin care se realizează reactualizarea acestora, punerea în evidenţă a unor noi aspecte, relaţii şi conexiuni etc.

Un element inedit şi atractiv care poate contribui substanţial la creşterea eficienţei lecţiilor de recapitulare finală este tehnica de calcul, implicarea calculatorului în cadrul demersului pedagogic respectiv.

Propunîndu-mi, conform programei, un număr de 12 ore de recapitulare finală la clasa a VII-a, repartizate în mod egal între algebră şi geometrie, am stabilit o tematică ce permite intervenţia firească a calculatorului în calitate de „asistent". Astfel, la algebră, tematica prevăzută 1. Mulţimi de numere ; 2. Elemente de calcul algebric ; 3. Funcţii ; funcţii de gradul I şi aplicaţiile lor ; 4. Ecuaţii de gradul I, sisteme de două ecuaţii de gradul I cu două necunoscute şi aplicaţiile lor — **facilitează prezentarea, cu ajutorul calculatorului, pe baza programelor judicios întocmite, a unor sinteze privind proprietăţile funcţiei de gradul I, discuţia soluţiilor ecuaţiilor de gradul I cu o necunoscută şi a sistemelor de gradul I cu două necunoscute.** De precizat că intervenţia prevăzută a calculatorului nu va depăşi durata de 5-10 minute, din timpul orei de curs.

Şi la geometrie, calculatorul, cu posibilităţile sale de grafică, oferă utilizatorului o serie de variante tematice convenabile. Presupunînd că ne-am propus tematica : 1. Puncte concicilice ; 2. Probleme de coliniaritate ; 3. Probleme de concurenţă ; 4. Relaţii metrice ; 5. Funcţii trigonometrice şi aplicaţiile lor, vom constata că avem suficiente sarcini de trasat „asistentului" nostru. Exemplificînd, în cadrul temei **„Probleme de concurenţă"**, putem asigura pentru calculator **un program de 4-5 secvenţe, fiecare secvenţă identificîndu-se cu prezentarea şi comentarea unei probleme.**

O posibilă succesiune a secvenţelor ar putea fi : I. Concurenţa mediatoarelor laturilor unui triunghi. II. Concurenţa unei bisectoare interioare şi a două bisectoare exterioare ale unui triunghi. III. În trapezul A B C D se notează cu E şi F mijloacele laturilor A B şi C D (bazele trapezului), iar cu G şi H mijloacele diagonalelor A C şi B D. Dacă I este intersecţia diagonalelor şi dacă L şi L' sînt simetricele lui I faţă de G şi H, să se arate că dreptele E F, H L şi G L' sînt concurente. (Se presupune ca s-a demonstrat anterior coliniaritatea punctelor E, F, I).

Modul de prezentare al fiecărei secvenţe rămîne la latitudinea profesorului, dar el trebuie să asigure şi să stimuleze în permanenţă dialogul cu clasa. Utilizatorul poate mări numărul problemelor prezentate, poate opta pentru alte probleme, în funcţie de specificul colectivului de elevi căruia i se adresează demersul pedagogic respectiv.

Nu trebuie să se omită nici posibilităţile pe care le oferă calculatorul în ceea ce priveşte testarea rapidă şi obiectivă a cunoştinţelor.

Prin utilizarea tehnicii de calcul se pot realiza multe variante inedite de lecţii recapitulative atractive şi eficiente.

Prof. MATEI BOTEANU
Şcoala Nr. 169 din Bucureşti

Jocul didactic — o formă de activitate atractivă şi stimulativă

Recapitularea finală, acţiune didactică complexă, vizează nu atît reluarea cunoştinţelor însuşite anterior, cît utilizînd repetiţia, integrarea cunoştinţelor în structuri noi, unele corelaţii de mai mare complexitate, stabilirea generalizărilor superioare celor realizate prin activităţile didactice organizate la sfîrşit de capitol sau de trimestru. Privită din perspectiva aceasta, recapitularea finală impune o eşalonare a materiei în unităţi aflate în concordanţă cu logica domeniului de cunoaştere al obiectului.

Analiza fondului noţional stabilit, conform programei, pentru a fi parcurs în clasa I, la obiectul matematică, determină următoarea tematică orientativă : a) numere naturale mai mici sau egale cu 100 ; compararea numerelor naturale ; b) operaţii de adunare şi scădere cu numere naturale mai mici sau egale cu o 100, fără trecere peste ordin ; proprietăţile de asociativitate şi comutativitate ale adunării, proba scăderii, proba adunării ; c) stabilirea unui termen al adunării cînd se cunoaşte suma şi celălalt termen ; aflarea scăzătorului cînd se cunoaşte descăzutul şi diferenţa; aflarea descăzutului cînd se cunoaşte diferenţa şi scăzătorul; d) unităţi de măsură pentru timp; e) unităţi de măsură pentru măsurarea lungimilor, a masei, capacităţii vaselor ; f) monede, bancnote.

Deşi este prevăzut în programă a fi recapitulat pe întinderea a şapte ore, conţinutul impune, la o analiză mai atentă, necesitatea afectării unui număr mai mare de ore, de cel puţin zece, care pot fi transferate din rîndul celor aflate la dispoziţia învăţătorului. Tematica enunţată şi stabilită orientativ determină utilizarea unor metode şi procedee, care, în afară de realizarea unor funcţii preponderente ale activităţii de recapitulare — **consolidare, sistematizare, generalizare** —, vor conduce şi la **completarea unor lacune, corectarea unor înţelegeri eronate.** De aici, **necesitatea selectării şi** structurării conţinutului de recapitulat în raport cu rezultatul testelor aplicate. În scopul orientării spre eficienţă a acestor activităţi finale, sînt necesare: **stabilirea obiectivelor operaţionale, a testelor — interpetarea rezultatelor raportîndu-se la obiectivele urmărite — selectarea mijloacelor de lucru potrivite pentru ameliorarea sau dezvoltarea fondului de priceperi şi deprinderi matematice**, ulterior, trecerea la o altă secvenţă a activităţii de recapitulare.

În această perioadă de activităţi ce încheie studiul matematicii la clasa I, vom urmări ca elevii să-şi actualizeze **noţiunile ştiinţifice formate** (reguli, definiţii), să fie conduşi spre **integrarea acestora în structuri şi scheme.** Forma de activitate preponderentă va fi — în această perioadă — rezolvarea de exerciţii şi probleme.

Dar, oricît de bine ar fi conturate premisele psihologice interne pentru învăţare, ele nu se convertesc de la sine în capacităţi şcolare, în performanţe, în reuşite, dacă procesul instructiv-educativ nu este conceput, proiectat, practicat astfel, încît să permită **utilizarea optimă a disponibilităţilor tuturor elevilor.** Privită din această perspectivă, activitatea de recapitulare trebuie să fie astfel concepută, încît să ofere elevilor ocazia declanşării energiilor psihice. Reflectînd asupra structurii psihice specifice elevilor de şase-şapte ani,se impune **utilizarea jocului didactic**, ca activitate de bază la această vîrstă, caracterizată printr-o gîndire concret intuitivă. De aceea optarea pentru utilizarea jocului didactic, ca formă de activitate eficientă nu este întîmplătoare, ea este potrivită pentru aplicarea, consolidarea şi sistematizarea cunoştinţelor, stimulînd interesul, susţinînd efortul şi generînd în rîndul elevilor spiritul de cooperare, de încredere. De exemplu, parcurgînd tema „Numerele naturale mai mici sau egale cu 100,

compararea numerelor naturale", se va utiliza ca tip de exerciţiu, ordonarea crescătoare sau descrescătoare a numerelor, avînd ca „suport" ştiinţific compararea numerelor naturale şi ca formă de activitate jocul : **„Aşază-te în ordine"**. Pentru organizarea jocului, se va împărţi colectivul de elevi pe grupuri, fiecare elev avînd repartizate jetoane, pe care sînt notate numere. Se explică elevilor că este necesar să se aşeze astfel, încît să respecte ordinea, cerută de învăţător, crescătoare sau descrescătoare a numerelor notate pe jetoanele primite de fiecare în parte. Va cîştiga grupul care a executat repede, ordonat, corect această sarcină. Organizarea în această formă a clasei, în vederea rezolvării unei sarcini, incită interes, colectivul este antrenat într-o întrecere, stimulat de rezultatul acesteia. Atractivitatea formei adoptate pentru rezolvarea acestei sarcini de lucru înlătură reţinerile, îi stimulează pe elevi în găsirea rapidă a soluţiei, evită monotonia, reţinerea instalată uneori datorită recunoaşterii modului de desfăşurare al unei activităţi cu aceeaşi cerinţă, cum ar fi, în acest caz, aceea de a le pretinde ordonarea numerelor în scris.

Am enunţat anterior ideea că **rezolvarea de probleme este o activitate preponderentă în perioada de recapitulare**. Acum este posibilă **sistematizarea** acestora **pe tipuri raportate la structuri interne** (relaţii dintre datele cuprinse în enunţ şi necunoscută), nu la forme exterioare de prezentare (cum ar fi domeniul din care sînt luate informaţiile cuprinse în enunţ). Exemplific, în acest sens, printr-o problemă în care se cunoaşte o parte din întreg, rezultatul comparării acestei părţi cu cealaltă parte din întreg şi se cere aflarea întregului. Iată, de exemplu, problema : Ana cumpără un creion de 2 lei şi un caiet care costă cu 8 lei mai mult decît creionul. Cîţi lei a plătit Ana la casă ? (2 lei — partea din întreg ; 8 lei — rezultatul comparării celor două părţi ; suma plătită la casă — întregul). Pentru a facilita înţelegerea acestor relaţii, elevii vor fi antrenaţi în jocul **„De-a magazinul"**. Pe bănci, pe catedră sînt expuse obiecte cu preţuri diferite (creioane, gume, caiete, cărţi). Elevii sînt îndemnaţi „să cumpere" diferite obiecte, pentru a compara preţurile între ele, să intre în situaţia inscenată de enunţul problemei. De asemenea, se pot crea probleme — tot pe baza jocului „De-a magazinul" — pornind şi de la alte situaţii de „cumpărare". Tot prin activităţi de joc elevii pot fi implicaţi în acţiuni ce presupun rezolvarea unor probleme practice de măsurare a unui teren, ce se cere amenajat pentru diferite jocuri sportive sau pentru dispunerea unor şiruri de flori. Prin organizarea unor astfel de jocuri se crează o atmosferă eliberată de factori stresanţi, apropiată universului de cunoaştere al copiilor.

Vom avea în vedere însă ca lecţiile de recapitulare finală să fie organizate după regulile oricărei activităţi didactice, prin formularea obiectivelor în funcţie de conţinut, precum şi a itemurilor de evaluare. Şi eficienţa acestor activităţi depinde tot de măiestria învăţătorului, de alegerea celor mai potrivite jocuri, care să conducă la repetarea, sistematizarea şi consolidarea cunoştinţelor într-o formă nouă atractivă şi accesibilă, care să înlăture monotonia şi să trezească interesul copiilor pentru activitatea de învăţare.

Inv. ALEXANDRINA DUMITRU
Şcoala Nr. 66 din Bucureşti

Limba şi literatura română

Evaluarea formativă — factor de progres şcolar

Factor de progres didactic, evaluarea formativă o integrez lecţiei de limba şi literatura română, în genere, în două modalităţi specifice : a) ca secvenţe în orele de curs transformate în lecţii de predare-învăţare-evaluare ; b) ca lecţii speciale de evaluare formativă în cadrul unui capitol sau al unor teme mai mari, cam la patru-şase ore (vezi Ioan C. Roman, „Concluzii preliminare la un experiment privind evaluarea formativă", în Anuarul de ştiinţe sociale, 1987, editat de Universitatea din Iaşi p. 315-318).

Subcapitolul planificat în al III-lea trimestru, la clasa a XI-a, de exemplu, „Proza de după Eliberare" şi prevăzut de actuala programă şcolară a fi studiat în 12 ore — îl proiectez în 10 lecţii curente şi două de evaluare formativă. Lecţiile curente (Introducere — 1 oră ; Marin Preda — 4 ore ; Eugen Barbu — 1 oră ; D.R. Popescu — 2 ore ; Fănuş Neagu — 2 ore — Geo Bogza şi Al. Ivasiuc fiind obligatorii numai pentru liceele de filologie-istorie), concepute ca lecţii de predare-învăţare-evaluare presupun exerciţii de comentariu, interpretare, repetare, memorizare etc., însoţite de control prin feedback şi evaluare. Într-o asemenea lecţie, notez elevii aproape de fiecare dată, dar nu neapărat definitiv, pentru catalog, ci ca măsură a progresului/dezvoltării. Timpul necesar acestor exerciţii îl degaj prin modificarea (nuanţarea metodologică) a verificării şi predării clasice : prima secvenţă de evaluare formativă se suprapune fostei verificări orale a cîtorva elevi. În loc să consum circa 20 de minute cu ascultarea a trei-cinci elevi, transpun lecţia „mixtă" în cîteva sarcini (întrebări, probleme exerciţii), la care răspund toţi în scris, individual sau prin cooperare şi, după caz, cu sau fără folosirea surselor de informare.

De pildă, la Marin Preda, pot propune ca sarcini temele : Situarea romanului „Moromeţii" între creaţiile cu problematică rurală ; Structura şi problematica volumului I şi ale volumului al II-lea ; Caracterizarea personajelor reprezentative ; Imaginea satului românesc în carte ; Utilizarea de situaţii şi citate semnificative din operă pentru argumentarea punctului de vedere în legătură cu valoarea ei estetică etc. Elevii rezolvă asemenea sarcini, diferenţiat, fiecare lucrînd cît poate, fiind stimulaţi spre un răspuns acceptabil. Lucrările rezultate le discut, completez, corectez şi notez — (eventual, unele dintre ele) căci, prin raportarea la aceste note, adolescenţii îşi dau seama de progresul înregistrat. De regulă, notele acestea rămîn în caietele lor. Ele constituie un tablou al evoluţiei fiecăruia, pe baza căreia se încheie o nouă medie pentru catalog. Se înlătură astfel frica, suspiciunea, presiunea şi sancţiunea elevilor, iar profesorul se transformă dintr-un fel de „contabil" al ştiinţei sau neştiinţei şcolarilor, în persoana care le asigură reuşita prin îndrumările sale.

Notele mici pot să apară ca o oglindă a ceea ce mai e de făcut pînă se obţine o anumită performanţă. Nu ca o pedeapsă cu orice preţ. În catalog trec, de regulă, notele care atestă un succes, o nouă performanţă : în acest mod, elevii nu mai învaţă doar atunci cînd intuiesc că vor fi ascultaţi. Neîntemeiată ni se pare obiecţia **că renunţarea la verificarea clasică** orală (ori reducerea ei) ar împiedica dezvoltarea vocabularului elevilor. În noua formă, elevii nu se exprimă numai în scris, ci discută, comentează, analizează verbal, de mai multe ori într-o lecţie, pe cînd la ascultarea clasică, abia dacă „le vine rîndul" de a vorbi cîteva minute pe lună. Şi atunci în condiţii de stres.

A doua secvenţă de evaluare se realizează în momentul pregătirii pentru lecţia nouă, cînd, prin angajarea clasei, îi pun pe elevi în situaţia de a-şi aminti (reînvăţa) cunoştinţe, informaţii necesare înţelegerii a ceea ce se va studia. De exemplu, la studierea operei lui D.R. Popescu, îi solicit să-şi aducă aminte opere ale autorului, cunoscute din clasele anterioare sau prin lectură suplimentară („Soldatul necunoscut", „Mări sub pustiuri" ; „Vînătoarea regală"), ori scrise pe o temă similară nuvelei propuse pentru comentariu, „Duios Anastasia trecea" (tragedia „Antigona" de Sofocle).

A treia secvenţă poate să apară în cursul „predării" lecţiei noi, ca moment (momente) care alternează cu „predarea". La lecţia de deschidere a subcapitolului, de pildă, propun elevilor să identifice principalele direcţii şi tendinţe din proza contemporană, pe temeiul celor însuşite în clasa a X-a. Astfel aflu, cu oarecare exactitate, ce şi cît ştiu / au înţeles liceenii ; şi, apoi, ei înşişi asimilează, prin efort propriu, cel puţin o parte din aceste cunoştinţe. De fapt, la o asemenea lecţie introductivă, cu indicatori de învăţare, aproape întreaga „predare" este străbătută pe cît posibil, de munca efectivă a elevilor pentru descifrarea cunoştinţelor, a orientărilor, a mesajului operelor scriitorilor reprezentativi ş.a.m.d., ceea ce implică destule exerciţii formative de receptare artistică.

În fine, după un moment de reluare, desfăşor ultima secvenţă de evaluare formativă — aplicarea unui minitest de verificare. Întrebările sau problemele propuse pornesc de la obiectivele anunţate la începutul lecţiei. Constat, pe această cale, în ce măsură elevii au realizat sau nu acele obiective. În catalog trec notele bune. Confuziile, erorile, lacunele nu le sancţionez numaidecît. Ele reprezintă puncte de plecare pentru ceea ce voi întreprinde în lecţiile următoare. În acest mod, ajung la o mare economie de timp şi de cuvinte, în beneficiul sporirii cantităţii şi mai ales, a calităţii muncii intelectuale independente. Desigur, nu toate aceste secvenţe le pot organiza în fiecare oră.

Lecţiile speciale de evaluare formativă (de progres), mult mai frecvente decît binecunoscutele lecţii de recapitulare cu o metodică frontală, îmi sînt necesare din simplul motiv că învăţarea prin orele curente este insuficientă, datorită timpului scurt, a lecţiilor ce se succed rapid şi a uitării ce intervine inevitabil. Dar şi fiindcă învăţarea acasă, în multe cazuri, nu poate fi asigurată cum trebuie.

Folosind o metodică operativă, asemenea lecţii le organizez, într-o variantă posibilă, după următoarele etape : a) La sfîrşitul lecţiilor consacrate studiului operei lui Marin Preda, de exemplu, extrag patru-cinci-şase idei — enunţuri (în funcţie de condiţiile concrete din clasă) :1. Epoca în care se plasează acţiunea romanului „Moromeţii". 2. Originalitatea artistică a personajelor principale. 3. Destinul lui Ilie Moromete. 4. Evoluţia personajului Nicolae Moromete. 5. Arta narativă în roman. 6. Particularităţi de limbă şi stil. Consemnate în mod aparte, aceste aspecte formează subiectul unei probe de verificare (a cărei dată o anunţ atunci cînd încep studiul subcapitolului). b) După parcurgerea lecţiilor curente, cer tinerilor să repete acasă aceste teme : urmează apoi o reluare a cunoştinţelor şi la şcoală, chiar în momentul evaluărilor curente. c) Se efectuează lucrarea de control, fără colaborare şi fără utilizarea vreunei surse de informaţie (cerinţele de creaţie, gîndire personală, receptare estetică ş.a. intră în chiar temele repetate). În special pentru elevii ori clasele cu rezultate foarte bune dau şi subiecte altfel formulate, de exemplu : „Locul lui Marin Preda în contextul literaturii contemporane" (pe baza lecturilor suplimentare) sau „Atitudinea faţă de pămînt a lui Ion, personajul lui Liviu Rebreanu, şi a lui Ilie Moromete, personajul lui Marin Preda". d) Anunţ rezultatele, într-o lecţie următoare. Acele puncte care nu au fost corect rezolvate se refac. e) Cînd se iveşte o situaţie deosebită, lucrarea se reface după o nouă repetare cu întreaga clasă.

Aceste probe le notez şi notele le trec în catalog. Notarea are un preponderent caracter formativ, ţelul principal nefiind obţinerea de note în catalog, ci de a constata ce ştiu şi ce nu ştiu elevii şi de a lua măsurile corespunzătoare, pentru a nu se trece la predarea-învăţarea temei, cînd aceştia au lacune din capitolul, subcapitolul sau tema studiată.

Folosind, cu răspundere şi grad superior de profesionalitate, adecvate modalităţi de abordare didactică, evaluarea formativă, devine un veritabil factor de progres şcolar. Ceea ce nu e puţin.

Prof. VALERIU C. NEŞTIAN
Liceul Agroindustrial din Iaşi

Geografie

Cadru optim pentru integrarea cunoştinţelor într-un sistem

Stabilită în mod diferenţiat, în funcţie de conţinutul studiat, de nivelul de cunoştinţe şi de scopul urmărit, tematica lecţiilor de recapitulare şi sinteză de la sfîrşitul unui an şcolar este variată. La obiectul geografie, la clasa a IX-a, temele vor fi axate pe noţiuni de geomorfologie, climatologie şi hidrologie ; la clasa a X-a pe geografia economică a populaţiei, a aşezărilor omeneşti, la clasa a XI-a pe analiza componentelor peisajelor geografice şi protecţia lor, iar la clasa a XII-a, unde vîrsta elevilor permite o abordare mai complexă, tematica poate fi structurată în funcţie de unităţile geografice regionale ale ţării noastre.

Una dintre temele în susţinerea căreia elevul poate realiza interesante corelaţii, precum şi clasificarea în detaliu a conţinutului ştiinţific, iar profesorul poate observa şi evalua comportamentul acestuia, după ce a parcurs o experienţă de învăţare (domeniul cognitiv avînd prioritate), este **Cîmpia Română**. Utilizînd — alături de expunerea sistematică, conversaţia euristică, lucrul cu harta — ca metodă activă preponderentă, problematizarea, consider că este necesar ca, pe întreg parcursul desfăşurării lecţiei, să se creeze situaţii problemă, astfel ca elevii să fie capabili să argumenteze ideea că, prin poziţia sa geografică, Cîmpia Română este o entitate generată de asocierea unor componente integrate într-un tot, cu o funcţionalitate orientată spre menţinerea echilibrului, în condiţiile unui dinamism şi a unei evoluţii permanente a elementelor geografice. Pentru a-i ajuta să realizeze această sarcină, am indicat elevilor un plan de studiu, numai orientativ, ale cărui puncte iniţiale se refereau la **poziţia şi localizarea geografică a Cîmpiei Române** — aşezate între Carpaţi şi Dunăre şi favorizînd astfel, din cele mai vechi timpuri, legăturile între nordul şi sudul ţării — şi la **caracteristicile ei fizico-geografice**, care o individualizează ca pe o unitate complexă, care a înlesnit locuirea umană străveche şi continuă a teritoriului, fiind o zonă cu potenţial economic valorificat pe orice treaptă de dezvoltare a forţelor de producţie. Discutînd aceste aspecte, pentru a spori caracterul activ al lecţiei, am utilizat fişe de lucru individuale, care cuprindeau sarcini referitoare la stabilirea poziţiei, a limitelor şi a zonelor învecinate acestei unităţi geografice. Spre a susţine un alt punct al planului de studiu şi expunere, şi anume **geneza Cîmpiei Române**, am indicat elevilor să revadă noţiunile de altitudine absolută, relativă, fragmentarea reliefului, densitatea văilor, relief creat de agenţi externi, studiate în clasa a IX-a, pentru a expune sistematic actuala structură şi compoziţie litologică a Cîmpiei Române, ca urmare a evoluţiei plăcilor tectonice, a succesiunii erelor şi perioadelor geologice. Voi propune elevilor să explice procesele geomorfologice — de dezagregare, alterare, sinfoziune, tasări, eroziune fluvială — pentru a înţelege şi mai bine măsurile de protecţie împotriva degradării terenurilor ce pot intra în circuit agricol. De asemenea, încă de la prezentarea planului de studiu, le voi arăta că este necesar să poată prezenta legăturile integratoare dintre componentele fizico-geografice, care dau particularitate unităţii geografice studiate. **Cum se asigură unitatea şi originalitatea peisajului**, este, deci, o altă situaţie problematizantă, pe care elevii, rezolvînd-o, vor rămîne cu imaginea clară, sintetizatoare, referitoare la componentele peisajului Cîmpiei Române, care, deşi se asociază într-un întreg (şi-i dau particularitate), se integrează perfect în peisajul natural al ţării. Prezentarea cîtorva diapozitive permite înţelegerea prezenţei lacurilor în crovuri, a dunelor de nisip, a zonelor de divagare a apelor şi, uneori, în cîmpia de subsidenţă, a rîurilor care îşi pierd aproape malurile.

Noţiunile şi fenomenele de **geografie economică** — resurse, industrie, agricultură, căi de comunicaţie şi transport — sînt o altă etapă a planului de studiu, ce va completa tabloul unităţii geografice respective. Repetîndu-le, corelîndu-le şi sistematizîndu-le, toate aceste cunoştinţe vor crea o **imagine de ansamblu asupra Cîmpiei Române, regiune aflată, ca întreaga patrie, într-un amplu proces de dezvoltare economică şi socială, cu o contribuţie deosebită la progresul multilateral al ţării.**

Tema de sinteză la care m-am referit, cu bogate resurse de valorificare formativă, corelează elemente studiate în diferite capitole şi ani de studiu, prilejuind, totodată, elevilor **integrarea în sistem a numeroaselor cunoştinţe**, pe care aceştia le au din variatele domenii ştiinţifice studiate sau obţinute prin diverse mijloace de informare.

Şi la această lecţie vom avea în vedere ca **înţelegerea fenomenelor geografice să fie fundamentată pe principiile cauzalităţii, al istorismului, repartiţiei spaţiale şi integrării geografice**, principii care permit însuşirea informaţiei pe baze ştiinţifice, integrate într-un sisetm. Desigur, pentru a valorifica timpul în scopul evidenţierii elementelor specifice, datele, denumirile, amănuntele vor fi redate în mod concentrat şi sistematic. Alături de diapozitive, materialele didactice utilizate sînt hărţile tematice, atlasele, luminoschemele şi foliile individuale sau suprapuse.

Prof. STELIANA BUJIN
Liceul Industrial „Gh. Şincai" din Bucureşti

MODALITĂȚI DE ACTIVITATE DIDACTICĂ ÎN CONDIȚIILE GRUPEI COMBINATE

Respectarea unor cerințe pedagogice specifice

În organizarea și desfășurarea activității cu grupa combinată, se impune respectarea cîtorva cerințe pedagogice specifice: **cunoașterea particularităților de vîrstă** în cadrul fiecărei subgrupe și **tratarea diferențiată** a copiilor în raport cu acestea, **organizarea** în prealabil **a sălii de grupă, conștientizarea apartenenței copiilor la o anumită subgrupă și formarea deprinderii de a respecta o conduită adecvată** cînd educatoarea lucrează direct cu cealaltă subgrupă de copii, **pregătirea** minuțioasă a **materialului didactic** pentru fiecare activitate și fiecare subgrupă — avînd în vedere ca acesta să nu producă zgomot, să nu prezinte pericol de accidentare, să nu distragă atenția copiilor din cealaltă subgrupă, **dozarea** și **gradarea sarcinii didactice pe parcursul activității** pentru fiecare subgrupă, **alternarea activității frontale cu munca independentă**, în funcție de tema și sarcina didactică pentru fiecare subgrupă.

Pentru proiectarea judicioasă a activității în aceste condiții, am întocmit un orar pentru subgrupele mijlocie și mare, în care, pentru fiecare zi, am prevăzut categorii de activități similare, dar, firește, adecvate vîrstei. Am stabilit, de asemenea (respectînd programul săptămînal de la grupa mare), ca diferența de trei activități pentru subgrupa mare (două exerciții grafice, una de dezvoltare a limbajului și a comunicării orale) să o desfășurăm în paralel și în alternanță cu activitatea independentă a copiilor de la subgrupa mijlocie. Le putem da, spre exemplu, acestora din urmă sarcini cum ar fi: să coloreze imaginea unui obiect; să ruleze o panglică pe un suport; să clasifice sau să ordoneze obiectele după un anumit criteriu; să construiască o jucărie; să realizeze diferite forme prin rupere etc.

Bunăoară, în ultima zi a lunii martie, din acest an, la cunoștințe despre natură și om (Lectura după imagini **„Călătorie prin sat"**), am planificat **aceeași temă și același mijloc la ambele subgrupe, diferențiind doar sarcina didactică.** La dezvoltarea limbajului și a comunicării orale, am planificat **teme și mijloace diferite**, pe care le-am asociat astfel: copiii din subgrupa mare au învățat poezia **„Brutarul"**, iar copiii din subgrupa mijlocie au decupat după contur imagini de **„Păpuși"**. În ora următoare, la subgrupa mare am desfășurat o activitate practică de îmbinare, **„Trenul"**, iar în paralel, cu subgrupa mijlocie, lectura literară **„O rază"**.

Diverse alte modalități de asociere le-am proiectat, pe parcursul trimestrului, în felul următor: în desfășurarea jocului didactic de exersare a vorbirii **„Găsește cuvîntul potrivit"**, am stabilit **cerințe didactice specifice pentru fiecare subgrupă** și anume: copiii din subgrupa mijlocie sesizează omisiunile și completează propoziții elliptice de subiect sau predicat prin cuvîntul potrivit (folosind imagini sugestive), iar cei din subgrupa mare completează propozițiile, fără a avea suport intuitiv de imagini, apoi formulează și alte propoziții, dar după un cuvînt dat. Pentru buna desfășurare a activității, am organizat sala pe două rînduri de scăunele, în semicerc, pe rîndul din față așezîndu-se copiii din subgrupa mijlocie. În spatele scăunelelor, am dispus așezarea meselor pentru desfășurarea ulterioară a activității independente a subgrupei mijlocii. Răspunsurile din timpul desfășurării activității frontale le-am primit alternativ, de la ambele subgrupe. După trecerea timpului afectat (20 de minute) subgrupei mijlocii, ea a trecut la mese pentru muncă independentă (colorare de baloane), timp rezervat activității frontale cu copiii subgrupei mari, care au formulat propoziții după o imagine prezentată pe tabla magnetică sau după un cuvînt dat. În încheiere, lucrările realizate de copiii subgrupei mijlocii au fost prezentate copiilor din subgrupa mare, cu aprecieri asupra acestora și referiri la jocul didactic desfășurat.

Într-o altă secvență didactică, am **diferențiat atît categoria de activitate**, cît și **sarcinile, tema, mijlocul și modul de desfășurare** la cele două subgrupe: la subgrupa mare, activitatea cu conținut matematic pe tema **„Așază în șir crescător (de la cele mai puține obiecte la cele mai multe) și în șir descrescător. Numără și cîte obiecte sînt în fiecare grupă din șirul format"**. La subgrupa mijlocie, am desfășurat activitatea practică de șnuruire **„Sorțulețul păpușii"**. Copiii subgrupei mari au fost așezați în primele rînduri, pentru a nu fi distrași de activitatea subgrupei mijlocii, iar materialul didactic a fost pus pe mese înainte de intrarea copiilor în sala de grupă, pentru a se putea trece direct la activități. S-a lucrat alternativ cu cele două subgrupe, acordîndu-se prioritate subgrupei mari, care desfășura o activitate intelectuală, mai importantă. În momentul cînd am prezentat materialul nou subgrupei mijlocii și am enunțat tema, a fost antrenată și subgrupa mare la intuirea lui. Activitatea independentă a subgrupei mijlocii a durat cam jumătate din timpul de realizare a sarcinii didactice propuse, în timp ce se desfășura activitatea frontală cu subgrupa mare. Apoi, am verificat stadiul de lucru al copiilor din subgrupa mijlocie, apreciindu-le stimulativ, lucrările. În acest timp, subgrupa mare a realizat o sarcină independent (așezarea grupelor de obiecte în ordine descrescătoare). Am revenit la activitatea directă cu subgrupa mare, timp în care subgrupa mijlocie și-a finalizat lucrările. Încheierea activității s-a realizat întîi cu subgrupa mijlocie, apoi cu subgrupa mare.

Aceeași categorie de activitate pentru ambele subgrupe, dar cu **teme și sarcini** diferite, am planificat la educație moral-politică și patriotică: pentru subgrupa mare, poezia **„Tovarășul Nicolae Ceaușescu și copiii"**; pentru cea mijlocie, confecția de album **„Tovarășul Nicolae Ceaușescu și copiii"**, organizarea mobilierului fiind asemănătoare cu aceea prezentată anterior. În timp ce subgrupa mare a recitat în gînd poezia: „Urare" (activitate independentă), am comunicat sarcina de confecționare a albumului subgrupei mijlocii, care a efectuat-o timp de 15 minute. Subgrupei mari i-am prezentat poezia, ca o sinteză a discuțiilor purtate cu toată grupa de copii. După recitarea poeziei, copiii din subgrupa mare au recitat și alte poezii despre partid și conducătorul lui, despre copilăria lor fericită (activitate independentă). Am trecut apoi la subgrupa mijlocie pentru a face unele recomandări, după care am revenit la subgrupa mare, pentru continuarea activității. În încheiere, lucrările subgrupei mijlocii au fost expuse, spre a fi comentate de subgrupa mare.

La educația muzicală, am planificat **aceeași temă, diversificînd sarcinile.** La predarea unui cîntec, de exemplu, subgrupa mare a avut sarcina de a învăța versurile și melodia în întregime, subgrupa mijlocie — de a învăța una sau două strofe. La educație fizică, **la aceeași temă, am diminuat, pe parcurs, sarcina pentru subgrupa mijlocie** (dozarea exercițiilor, gradarea dificultății în executare).

Activitatea independentă desfășurată cu una din subgrupe contribuie la **educarea atenției voluntare**, a puterii **de concentrare**, la cultivarea **spiritului de independență** al copiilor în realizarea sarcinii, a dorinței lor de a cunoaște și de a face, singuri, unele **descoperiri.** În același timp, se asigură condițiile **intensificării pregătirii copiilor din subgrupa mare pentru școală**: în timp ce subgrupa mijlocie realizează o activitate practică, educatoarea exersează vorbirea, cultivă calitățile gîndirii logice a copiilor etc. din subgrupa mare, realizînd un mai susținut exercițiu cu aceștia față de condițiile în care s-ar desfășura aceeași temă la ambele subgrupe.

ELENA UNGUREANU
inspector la Inspectoratul Școlar al județului Bacău
Educ. ELENA TOMOZEI
Grădinița din satul Parincea, comuna Parincea, județul Bacău

Aplicarea principiului instruirii diferențiate

Proiectînd — în condițiile unei grupe de preșcolari combinate, care cuprindea copii de cinci și, respectiv, șase ani — activitatea de **repovestire după ilustrații a schiței „Stigletele", de Mihail Sadoveanu, asociată cu o activitate de desen,** am urmărit cîteva **scopuri formative**: perfecționarea deprinderii copiilor de a povesti în propoziții și fraze corect formulate sub aspectul structurii gramaticale, stimularea interesului lor pentru literatură, dezvoltarea flexibilității gîndirii, a capacității lor de a răspunde prompt la diferite situații-problemă create de educatoare, precum și următoarele **obiective operaționale**: copiii să redea cît mai fidel conținutul povestirii, să respecte în povestire succesiunea episoadelor, să folosească adecvat vorbirea dialogată, să sesizeze atașamentul eroului povestirii față de colectivitate, jertfa lui în folosul acesteia, să-și consolideze deprinderea de a alege și a reda, în desen, scena preferată din povestire.

Grupa a fost împărțită în două subgrupe: una pentru povestire, cealaltă pentru desen. Mobilierul necesar desfășurării simultane a activității a fost așezat astfel: scăunelele pentru „grupa de povestire" — în semicerc, copiii din această subgrupă fiind așezați cu spatele la cei din subgrupa cealaltă, iar pentru „grupa de desen" — măsuțele, în linie, pe care se aflau materialele necesare acestei activități.

După ce i-am anunțat pe copii că, astăzi, unii vor povesti, în timp ce alții vor desena, le-am arătat tuturor ilustrațiile. Am căutat să încit interesul copiilor și să-i provoc la dialog, prin comentarii, în maniera care urmează: „V-am adus mai multe scene din povești", am spus, arătîndu-le o ilustrație din povestea «Ieduț cu trei capre» și am adăugat „Priviți ce scenă frumoasă din povestea «Fata babei și fata moșului» (o greșeală, evident, intenționată). „De ce vă uitați așa de mirați?" „N-am arătat bine?" „Din ce poveste face parte scena?" „Cine poate căuta și găsi o scenă din povestea «Fata babei și fata moșului»? „Dar imaginea aceasta din ce poveste este?" («Stigletele») „De cine este scrisă?" „Alte povești scrise de Mihail Sadoveanu mai știți?". Am prezentat prima scenă și am întrebat: „Ce moment reprezintă?" „Care este personajul principal?" „Cine poate găsi imaginea în care sticletele aduce raza de soare?" Dar imaginea în care sticletele se oferă să plece el după raza de soare?" „Dar această imagine, ce scenă reprezintă?" „Copii — am continuat — acum vă rog să aranjați imaginile în ordinea întîmplărilor din poveste!" În continuare, copiii le-au ordonat în succesiunea lor corectă. A urmat anunțarea temei: „Astăzi vom povesti, din nou, «Stigletele» și veți desena ce v-a plăcut din această poveste. Ca să puteți povesti mai mulți, copiii din prima grupă vor trece la poveste, iar cei din grupa a doua, la desen. După aceea, vom schimba locurile".

M-am ocupat mai întîi de copiii din subgrupa a doua (avansați), sfătuindu-i cum să deseneze și rugîndu-i să păstreze liniștea, pentru ca subgrupa cealaltă de copii să poată povesti: „Spor la lucru!", le-am spus și am revenit la prima subgrupă, unde am antrenat cît mai mulți copii să povestească, prezentîndu-le imaginile și urmărind respectarea momentelor principale ale istorisirii, exprimarea corectă, reproducerea dialogului dintre personaje. Momentele marcate de imagini au fost: **1. Statul păsărilor; 2. Sticletele se oferă să aducă raza de soare; 3. Sticletele aduce raza de soare pe pămînt; 4. Păsărelele adunate în poiană îl îmbracă pe sticlete.**

După terminarea povestirii, am făcut scurte aprecieri. Am acoperit scenele și le-am cerut copiilor să-și schimbe locurile; cei de la desen, la povestire și invers. Am dat indicațiile necesare primei subgrupe urîndu-le, de asemenea: „Spor la lucru! și am trecut la cea de a doua: „Vreau să văd dacă știți să povestiți frumos. Voi ați mai auzit povestea o dată și, de aceea, o să puteți povesti și mai bine. Mai întîi, vă rog să dezlegați cîteva ghicitori". Am prezentat, la „televizor" (un cadru construit din vitocomb), scena nr. 1: „Cine vrea să mi-o povestească?", am întrebat. După ce a vorbit un copil, am prezentat scena nr. 2 și am întrebat: „Cine povestește mai departe?" Tot astfel am procedat și cu scenele nr. 3 și numărul 4. Am deschis magnetofonul și, după ce au audiat o parte din bandă, i-am solicitat să povestească mai departe, adică sfîrșitul povestirii.

În încheierea activității, am reunit subgrupele și am privit, împreună cu copiii, toate desenele. Fiecare copil a pus cîte o bulină pe desenul care i-a plăcut mai mult. Au urmat concluziile morale: „De cine v-a plăcut din poveste și de ce?" „De cine nu v-a plăcut și de ce?" Am făcut, în sfîrșit, scurte aprecieri asupra întregii activități.

După cum s-a putut vedea în această activitate, am insistat asupra formulării unor întrebări și a creării unor „situații-problemă". Se evidențiază astfel calitățile dialogului în procesul învățării prin descoperire, maniera în care este antrenat fiecare copil în exprimarea fluentă și originală a modului său de observare și gîndire.

Promovarea principiului instruirii diferențiate în cadrul activităților de tip combinat vizează, așadar, adaptarea acestora — sub raportul conținutului, al formelor de organizare și al metodelor didactice — **la posibilitățile diferite ale copiilor, la capacitatea de înțelegere și ritmul de lucru propriu unor grupuri de copii sau chiar al fiecăruia în parte**, pentru a egaliza șansele de instruire ale acestora, în vederea dezvoltării cît mai depline a personalității lor.

Educ. IRINA CONSTANTINESCU
Grădinița nr. 46 din Oradea

CONTRIBUȚIA POVESTIRILOR ISTORICE LA EDUCAȚIA MORAL-POLITICĂ ȘI PATRIOTICĂ A PREȘCOLARILOR

Cunoașterea de către copiii preșcolari a unor aspecte ale istoriei neamului, accesibile vîrstei lor, este o necesitate educativă de o deosebită importanță pentru informarea și formarea fragedelor vlăstare. Preșcolarii pot și trebuie să cunoască și să înțeleagă eroismul cu care poporul român a luptat pentru cucerirea libertății sale, pentru pămîntul, limba și cultura sa, pentru apărarea integrității sale teritoriale, a avuțiilor sale materiale și spirituale, pentru păstrarea portului și a tradițiilor sale, pentru înțelegere și pace între popoare, cu vitejia, curajul și dîrzenia pe care ți le dă puterea dragostei de țară, dreptate și adevăr.

În acest context, consider că este necesar ca planificarea povestirilor istorice introduse în actuala programă a grădiniților să se facă în așa fel, încît să existe între ele o anumită legătură și succesiune tematică, din care să rezulte și evoluția evenimentelor, copiii reușind să înțeleagă astfel mai ușor conținutul unei noi povestiri care are puncte comune cu cele anterioare.

Selectînd adecvat povestirile istorice recomandate de programă, din volumele publicate de scriitorul Dumitru Almaș, și care corespund integral scopului urmărit, le-am prezentat copiilor în următoarea succesiune: „Străbunul străbunilor, Burebista", „Decebal, eroul Dacilor", „Cum l-a înfrînt Traian pe Decebal", *apoi, urmărind firul istoriei, i-am prezentat copiilor pe cei trei voievozi: Gelu, românul, Dragoș, mîndru ca un soare, Basarab, eroul de la Posada, voievozi viteji, capabili să-și apere voievodatele, chiar și cu prețul vieții, de lăcomia năvălitorilor, dar și buni gospodari, care au știut să construiască case și cetăți de piatră, să are și să semene pămîntul cu grîu bun, să sădească pomi cu roade dulci, să crească vite. Copiii află treptat că din aceste voievodate și cnezate s-au format principatele: Moldova, Țara Românească și Transilvania.*

Lupta poporului român împotriva năvălitorilor tătari și turci este capitolul cu cel mai mare ecou în cugetul copiilor, ei făcînd cunoștință cu Mircea cel Bătrîn (în „Condeiele lui Vodă"), *Iancu de Hunedoara (în* „Prizonierii din castelul de la Hunedoara"); *Vlad Țepeș (în* „Dreptatea lui Vlad Vodă Țepeș"), *Ștefan cel Mare (în* „Ștefan cel Mare, biruitor în lupta de la Vaslui"), *Petru Rareș (în* „Împăcarea dintre Petru Rareș și sultanul Soliman cel Măreț").

Apoi, prin intermediul povestirilor: „Fluierul și gorunul lui Horea", „Cînd Tudor Vladimirescu a trecut Oltul", „Nicolae Bălcescu, prietenul poporului", „Avram Iancu, craiul munților", *copiii au făcut cunoștință cu alte figuri de bărbați îndrăzneți care, în contextul social, politic și național al timpului respectiv, căutau să facă dreptate poporului, să-i pedepsească pe asupritori.*

Tema Unirii am tratat-o respectînd, de asemenea, ordinea cronologică a evenimentelor: Unirea din 1600 („Mihai Viteazul — voievod al tuturor românilor"), *din 1859* („Toți românii cîntă hora Unirii"), *din 1918* („Am fost și eu la Alba Iulia și am văzut Unirea cea Mare"). *Vizitînd Muzeul Unirii, castelul de la Ruginoasa, copiii au fost puși în situația de a observa și de a se familiariza cu diferite obiecte: arme, tablouri, documente din timpul domnitorului Cuza. Asocierile cu cele văzute și auzite acolo au simplificat astfel procesul de informare (fapt ce a reieșit din activitatea de evaluare).*

Lupta poporului român pentru afirmarea sa ca popor liber și independent în timpul celor două războaie mondiale am marcat-o prin prezentarea povestirilor istorice „Ecaterina Teodoroiu — eroina de la Jii", „Fetița din nuc", „Nici pe aici nu se trece", „Cel mai tînăr caporal".

Ziua eliberării patriei noastre, organizată și condusă de partidul comunist — 23 August 1944 — a deschis calea progresului social în România, iar acest moment este redat de Dumitru Almaș, cu căldură și cu darul său de povestitor, în „Eroismul muncitorilor".

De fiecare dată, în finalul activităților, am realizat, ca într-o adevărată „punte peste timp", necesara legătură cu prezentul socialist al patriei noastre, evidențiind activitatea de excepțională însemnătate a conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru progresul României socialiste, pentru pace în lume, ca și realizările obținute, prin necontenită strădanie, de poporul român.

La această vîrstă nu urmărim predarea istoriei patriei, ci în primul rînd formarea unor sentimente, trăiri intense, convingeri, comportamente moral-patriotice, stimularea interesului copiilor pentru viitoarea activitate de învățare în școală, cînd vor ști și vor putea singuri să citească, să cunoască și să iubească mai deplin istoria patriei noastre, România.

Educ. VERONICA RÎMBU
directoarea Grădiniței Nr. 24 din Iași

CONCURSURILE ŞCOLARE PE DISCIPLINE DE ÎNVĂŢĂMÎNT

O NOUĂ CONFIRMARE A CALITĂŢII PREGĂTIRII ELEVILOR

MATEMATICĂ

Capacitate creatoare, soluţii originale

(Urmare din pag. 5-a)

de creaţie tehnico-ştiinţifică a pionierilor „Cutezători în anii de lumină".

Alegerea problemelor a revenit unui colectiv format din membri ai comisiei centrale. Concurenţii au primit fiecare textele problemelor, timpul de lucru fiind de două ore pentru trei probleme, la clasa a VI-a, de trei ore pentru patru probleme, la clasele aVII-a şi a VIII-a. Alegerea problemelor s-a făcut pe baza unui principiu aplicat şi în anii trecuţi la acest concurs, anume, de a stimula, prin modul în care au fost concepute, aptitudinile concurenţilor, evitîndu-se, în acelaşi timp, artificiile de preţiozitate, puţin sau deloc cunoscute. Experienţa concursurilor anterioare demonstrează că acestea trebuie să constituie o investiţie de inteligenţă, că ele trebuie să atragă pe concurenţi, dîndu-le posibilitatea să-şi pună în valoare pregătirea, capacitatea creatoare, mobilitatea gîndirii, precum şi o serie de calităţi, cum sînt : curajul, spiritul de echipă, calmul, altruismul, în această întrecere cordială şi încurajatoare, constructivă, care-i formează pentru viitoarele competiţii. Putem spune, fără teama de a greşi, că la această ediţie s-a realizat un concurs care a dat satisfacţie atît majorităţii covîrşitoare a elevilor, cît şi profesorilor care i-au pregătit. Contestaţii au fost puţine, iar aprecierea generală a temelor, favorabilă. Rezultatele generale sînt cu atît mai remarcabile, cu cît un mare număr de concurenţi au obţinut medii peste 7, numărul celor cu medii mici fiind destul de redus.

În ceea ce priveşte problemele date concurenţilor, s-a urmărit, aşa cum am mai subliniat, să se stimuleze creativitatea acestora, şi am avut de mai multe ori satisfacţia să descoperim soluţii originale, ingenioase şi pline de inventivitate tehnică, ceea ce este deosebit de remarcabil la concurenţi începători în descoperirea tainelor matematicii. Subiectele la geometrie nu i-au „speriat" pe concurenţi, iar teoria numerelor a găsit rezolvitori surprinzători. Se poate spune că pregătirea generală a celor 450 de concurenţi a fost făcută cu grijă şi cu competenţă în toate judeţele. Astfel, concursul a pus în lumină atît virfurile, pe cei mai buni, cît şi un efectiv numeros, din care, în anii următori, se vor evidenţia noi virfuri cu calităţi excepţionale. Nivelul general al concurenţilor a fost superior celui din anii trecuţi, numeroasele premii şi menţiuni fiind sprijinite pe medii ridicate, unele menţiuni putînd fi foarte bine premii, dacă regulamentul ar fi permis acordarea de premii tuturor celor ce au obţinut medii într-un interval de 20-30 de sutimi. Toţi concurenţii au primit, însă, o diplomă de participare, ca recunoaştere a meritului de a fi ajuns să concureze la etapa republicană.

Programul educativ a fost bogat, instructiv şi atrăgător. De el au beneficiat, în primul rînd, concurenţii, dar şi membrii comisiei centrale şi ceilalţi profesori participanţi. Au fost organizate cu acest prilej excursii pe traseul Braşov-Predeal-Pîrîul Rece-Rîşnov-Bran-Braşov, o seară cultural distractivă, la Clubul muncitoresc „Tractorul", o vizită la prima şcoală românească din Braşov, o întîlnire a participanţilor cu pionierii din municipiu şi un „Carnaval al primăverii", la Clubul muncitoresc „Tractorul".

O menţiune specială se cuvine iniţiativei de a vizita liceul de Matematică-Fizică „Andrei Şaguna", unde a avut loc o întîlnire a concurenţilor şi pionierilor braşoveni cu preşedintele concursului, organizată de Consiliul Judeţean al Organizaţiei Pionierilor din Braşov şi întregită de un frumos spectacol de muzică instrumentală, dat de tinere talente braşovene.

Concursul de matematică ,etapa republicană, pentru clasele a VI-a — a VIII-a, din acest an, a însemnat o frumoasă reuşită, el avînd un conţinut constructiv, o participare numeroasă, concurenţi bine pregătiţi, rezultate remarcabile.

FIZICĂ

Pregătire experimentală, putere de concentrare

Fiecare primăvară reuneşte elevi din toată ţara, în puternice centre economice şi culturale ale patriei noastre, cu prilejul finalizării prestigioaselor competiţii şcolare naţionale pe discipline de învăţămînt, organizate de Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului în colaborare cu Consiliul Naţional al Organizaţiei Pionierilor.

Municipiul Piteşti, străveche vatră umană, care îşi sărbătoreşte 600 de ani de atestare documentară, a găzduit, în perioada 11—16 aprilie a.c., concursul şcolar de fizică pentru clasele VII—VIII, etapa pe ţară. Oraşul lalelelor a întîmpinat sărbătoreşte, cu multă bucurie şi ospitalitate, pe cei 301 de participanţi din toate judeţele ţării, sosiţi aici pentru o confruntare deosebită, nerăbdători şi dornici să-şi etaleze temeinicia şi seriozitatea pregătirii lor la fizică. Înconjuraţi de toată dragostea şi preţuirea gazdelor, li se citea pe chipuri emoţia firească în faţa unei confruntări atît de severe. În privirile tuturor stăruia speranţa de a-şi vedea încununate de succes eforturile depuse în studiul pasionant al fizicii.

Pe parcursul desfăşurării concursului, elevii participanţi au arătat, în general, o bună şi profundă pregătire de ansamblu, manifestînd spirit de competiţie, putere de concentrare şi grijă deosebită pentru rezolvarea optimă a problemelor propuse, redactarea lucrărilor şi efectuarea experimentelor, dovedind astfel că o bună parte dintre ei pot deveni fizicienii de mîine, de care patria noastră, profund angajată în actuala revoluţie ştiinţifică şi tehnică, are şi va avea nevoie în deceniile următoare.

După o întrecere viu disputată, în care au fost atinse performanţe deosebite, comisia concursului, condusă de profesorul universitar doctor Voicu Grecu de la Facultatea de Fizică a Universităţii din Bucureşti, în calitate de preşedinte, a desemnat pe cîştigătorii premiilor I, II şi III pentru cele două clase prezente în competiţie, pe cei mai buni dintre micii fizicieni ai ţării.

Probele de concurs au conţinut subiecte înscrise în programele şcolare, prezentînd suficiente elemente de dificultate. La proba teoretică, elevii au avut de rezolvat, pentru fiecare clasă, cîte trei probleme axate pe materia studiată în cursul actualului an şcolar şi a celor precedenţi, solicitîndu-le gîndirea, puterea de pătrundere în intimitatea unui fenomen fizic, capacitatea de analiză şi sinteză, toate acestea pe fondul utilizării supertului matematic dobîndit în gimnaziu. Rezultatele înregistrate au fost remarcabile, cu multe soluţii originale, media probei fiind de 7,28, astfel că din cei 301 elevi participanţi 66,7% (201 elevi) au obţinut note de cel puţin 7, ceea ce le-a conferit dreptul de a participa la proba practică. Aceasta a constat din realizarea unor experimente — avînd la dispoziţie cîteva componente din trusele de fizică pentru elevi, aflate în dotarea şcolilor — care s-au referit la studiul forţei arhimedice în anumite condiţii (la clasa a VII-a) şi al unui circuit electric, ca aplicaţie a legilor lui Kirchhoff (la clasa a VIII-a). Experimentele propriu-zise au fost urmate de întocmirea unor referate, care au vizat interpretarea fizică a acestora. Micii experimentatori au demonstrat abilităţi şi deprinderi practice deosebite, dovedind spirit de creativitate şi inventivitate, multă răbdare şi meticulozitate în efectuarea cît mai corectă şi precisă a măsurătorilor, o deosebită grijă pentru calitatea referatelor. Rezultatele obţinute la această probă au fost superioare celor de la proba teoretică, media pe concurs fiind de 8,01. Semnificaţia acestei medii este majoră, ea marcînd un salt calitativ evident în pregătirea experimentală a elevilor, ca rezultat al preocupărilor intense ale cadrelor didactice, orientate în această direcţie.

Consemnăm calitatea pregătirii elevilor din municipiul Bucureşti, de la clasa a VII-a — care, de altfel, constituie o prezenţă permanentă, în ultimii ani, pe podiumul de premiere al concursului — şi a elevilor din judeţul Caraş-Severin, de la clasa a VIII-a, — o surpriză plăcută, plină de satisfacţii, care răsplăteşte cu prisosinţă preocupările şi eforturile cadrelor didactice din acest judeţ, pentru pregătirea competitivă a tinerelor vlăstare. Alături de loturile de elevi ale municipiului Bucureşti şi ale judeţului Caraş-Severin, am remarcat prezenţa în concurs şi a celor din judeţele Argeş, Cluj, Vaslui, Vrancea, Constanţa, Arad, Dolj şi Satu Mare, pentru omogenitatea şi unitatea pregătirii elevilor, ceea ce a condus la obţinerea de către reprezentanţii acestor judeţe, a unor rezultate remarcabile.

Programul concursului a cuprins, pe lîngă probele propriu-zise, o serie de activităţi cu caracter instructiv-educativ, cultural şi turistic, Inspectoratul Şcolar al judeţului Argeş în colaborare cu Consiliul Judeţean al Organizaţiei Pionierilor străduindu-se şi reuşind, în acelaşi timp, să ofere tinerilor participanţi momente plăcute, de destindere şi recreere, precum şi pentru îmbogăţirea cunoştinţelor lor cu realizările economico-sociale ale judeţului Argeş. Demne de evidenţiat sînt şi eforturile conducerii Liceului de Matematică-Fizică Nr. 1 din Piteşti şi ale întregului colectiv profesoral, pentru condiţiile oferite şi reuşita organizării probelor de concurs.

Întreaga activitate desfăşurată pe parcursul unei săptămîni a constituit, pentru tinerii participanţi la concurs, un util schimb de experienţă, o verificare exigentă a propriului potenţial, dar şi un prilej pentru noi prietenii sau reîntîlniri cu cunoştinţe mai vechi, astfel încît momentul despărţirii a însemnat o promisiune de revedere şi un îndemn la o pregătire superioară pentru viitoarea confruntare.

Prof. POMPILIAN GAVRILIŢĂ
inspector principal de specialitate în Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului

CHIMIE

Un bilanţ superior concursurilor anterioare

Constituindu-se într-o adevărată competiţie a inteligenţei, a spiritului creator, concursul de chimie din acest an este, în acelaşi timp, un argument al calităţii şi înaltei performanţe a învăţămîntului românesc, confirmînd, încă o dată, valoarea şcolii noastre de toate gradele, justeţea organizării sistemului nostru de învăţămînt, sistem conceput, restructurat şi perfecţionat pe baza gîndirii clarvăzătoare a ctitorului său, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

La actuala ediţie, a VIII-a, a concursului naţional de chimie, cei 150 de participanţi cîştigători ai etapelor anterioare au dovedit o pregătire superioară faţă de ediţiile precedente, reflectată atît în numărul sporit de elevi care au obţinut note peste şapte la proba teoretică (participînd astfel în proporţie de peste 80% la proba practică), dar, mai ales, în originalitatea şi ingeniozitatea soluţiilor propuse.

Proba teoretică, la care un număr de şapte lucrări au fost apreciate cu notă maximă şi care a permis ca 118 elevi aflaţi în concurs să îndeplinească condiţia de a fi admişi la proba de laborator, a solicitat elevilor cunoştinţe la nivelul maximal al programei şcolare (fără a o depăşi), reorganizate astfel, încît să pună în evidenţă capacităţile lor creatoare. Cele cinci subiecte prezentate foarte variat (test, schema program, probleme, aplicaţii, calcule) au necesitat cunoştinţe temeinice despre metalele şi nemetalele studiate, accentul punîndu-se pe elementele grupei a V-a principală, în trei din cele cinci subiecte.

Proba practică, deşi cu grad mai mare de dificultate decît în anii precedenţi (deoarece cele două substanţe solide din amestec, la solubilizare, reacţionau formînd un precipitat), a evidenţiat aceeaşi bună pregătire a elevilor, cunoştinţe profunde, dar şi abilităţi practice de lucru în laborator. Cei trei elevi care au fost premiaţi au dovedit o pregătire omogenă (obţinînd notele 10 şi 9,91 (premiul I); 10 şi 9,45 (premiul II); 10 şi 9,40 (premiul III). Rezultatele concursului, la care 52 de elevi (deci peste o treime din participanţi) au obţinut medii superioare, peste opt, dovedesc o bună pregătire în domeniul chimiei. Comparativ cu celelalte judeţe, rezultatele grupului de elevi din judeţul Olt s-au dovedit a fi cele mai bune pe ţară, elevii din acest grup obţinînd nota medie de 9,45.

Cu toate aceste rezultate bune obţinute de participanţii tuturor judeţelor, faptul că proba practică nu s-a ridicat la nivelul celei teoretice, impune, pentru etapele următoare, intensificarea pregătirii practice a elevilor prin integrarea experienţelor de laborator în toate lecţiile de chimie, potrivit programei şcolare pentru ciclul gimnazial, în scopul formării la aceştia a deprinderilor practice de lucru în laborator, a aplicării cunoştinţelor teoretice în situaţii concrete, pentru accentuarea caracterului formativ, practic-aplicativ al procesului de predare-învăţare, pentru legarea tot mai strînsă a învăţămîntului de sarcinile actuale şi de perspectivă ale cercetării şi producţiei.

Participarea unui număr din ce în ce mai mare de elevi la diferitele etape ale concursului de chimie, contribuie atît la stimularea pregătirii lor la nivel superior, cît şi la creşterea eficienţei întregului învăţămînt, performanţa fiind un rezultat firesc al progresului şcolar.

Prof. ELENA GOICEANU
Inspector de specialitate la Inspectoratul Şcolar al Municipiului Bucureşti

BIOLOGIE

Cadru stimulativ de afirmare a aptitudinilor

Străveche vatră de istorie şi „Erou al noii revoluţii agrare", judeţul Olt a fost, în acest an, gazda etapei naţionale a concursului de biologie, care s-a desfăşurat, pentru elevii de gimnaziu, la Liceul de Matematică-Fizică „Ion Minulescu" din Slatina.

Integrarea organică a învăţămîntului cu producţia şi cercetarea, realizarea caracterului său practic-aplicativ, formativ reprezintă o coordonată majoră a învăţămîntului românesc modern, care se dezvoltă pe baza unei concepţii unitare, fundamentate ştiinţific de către secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Învăţămîntul biologic şi cercetarea au cunoscut împliniri semnificative, cu largi şi importante implicaţii într-o serie de ramuri ale economiei naţionale, în menţinerea stării de sănătate a populaţiei, în păstrarea echilibrului din natură.

Învăţarea biologiei de către elevi este sprijinită de un corp didactic cu o bună pregătire de specialitate şi metodică şi de o bază materială, care permite realizarea caracterului profund formativ al acestei discipline fundamentale, formarea la elevi a spiritului de investigare ştiinţifică, a unui mod de gîndire şi interpretare materialist-dialectică a proceselor şi fenomenelor ce se petrec în natură.

Prezenţa la etapa naţională a concursului de biologie a elevilor din gimnaziu a demonstrat, şi în acest an, interesul lor pentru cunoaşterea lumii vii, seriozitatea, inteligenţa, creativitatea-fluenţa, dar şi „substanţa" în exprimare, originalitatea în modul de abordare a subiectelor, priceperea şi îndrumarea în realizarea probei practice.

Desigur, ca şi în cazul celorlalte obiecte de învăţămînt, la etapa naţională au participat cei mai buni elevi dintre cei buni, într-un cadru stimulativ de competiţie colegială, pe baza unei foarte atente evaluări a rezultatelor realizate de către comisia centrală, al cărei preşedinte a fost conf. dr. Octavian Boldor, de la Universitatea din Bucureşti.

Rezultatele obţinute de elevii clasei a VIII-a la probele de concurs (proba scrisă şi cea practică) au bucurat şi emoţionat, în egală măsură, atît pe membrii comisiei centrale, cît şi pe profesorii care i-au pregătit cu dăruire şi pasiune. Au bucurat, pentru că ele au demonstrat interes pentru studiul biologiei, capacitate de analiză, de sinteză, gîndire logică, abordare complexă a unor probleme de anatomie şi fiziologie umană.

Din cei 154 de participanţi, şase au primit premiile Ministerului Educaţiei şi Învăţămîntului şi Consiliului Naţional al Organizaţiei Pionierilor.

Un număr de 70 de elevi, care au realizat medii pînă la 9 au obţinut premii speciale, iar 71 de elevi, care au realizat medii între 8.99 şi 8, au obţinut menţiuni. În acest mod au ştiut să onoreze încrederea ce li s-a acordat, de către cei ce i-au pregătit, elevii prezenţi la olimpiada de biologie !

Alături de bucuria succesului, concurenţii au avut şi un frumos şi interesant program cultural educativ realizat prin grija gazdelor, a Inspectoratului Şcolar Judeţean Olt, program în care o zi a fost rezervată vizitării localităţii Scornicesti.

Concluziile pot fi cuprinse într-o formulare înţeleaptă şi, deşi străveche, atît de actuală : „Dacă gîndul omului ţinteşte pînă la un an, să semene grîu : dacă bate la o depărtare de zece ani, să sădească un pom ; dacă ştie să străbată timpul pînă la o sută de ani, atunci să instruiască un popor. Semănînd grîu, vei recolta o dată ; sădind un pom, vei recolta de zece ori ; instruind un popor, vei culege roade sute de ani..."

Aşteptăm ca viitorul să confirme „roadele" ce le vor da actualii olimpici ai concursului de biologie.

Prof. MELANIA RĂDULESCU
inspector general în Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului

Grupaj realizat de MONICA ROBEA

„Permanent să avem în vedere că trebuie să perfecționăm și să aducem îmbunătățiri întregii noastre activități, corespunzător noilor obiective, etapei de dezvoltare pe care o parcurgem în toate domeniile!"

NICOLAE CEAUȘESCU

PERFECȚIONAREA ȘI RECICLAREA — IMPERATIVE MAJORE ALE RIDICĂRII CALITĂȚII ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

— MASĂ ROTUNDĂ REALIZATĂ CU CADRE DIDACTICE DIN MUNICIPIUL CLUJ-NAPOCA —

PARTICIPANȚI : prof. MARIANA RĂDUȚIU, inspector școlar general, **prof. univ. dr. SEVER GROZE** (Facultatea de Matematică și Fizică), **conf. univ. dr. SORIN MAGER** (Facultatea de Chimie), de la Universitate, precum și **profesoarele CARMEN STREULEA** (Liceul Sanitar) și **DOINA LUPU** (Liceul de Matematică-Fizică Nr. 2)

Red. : În dinamica dezvoltării sociale, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate impune un nivel ridicat al calității pregătirii forței de muncă, corespunzător revoluției tehnico-științifice actuale. Învățămîntului, ca principal factor de pregătire a cadrelor necesare economiei naționale, îi revin, în aceste condiții, răspunderi sporite. Ce ați întreprins pentru asigurarea perfecționării continue a pregătirii profesionale a cadrelor didactice din județul Cluj ?

Prof. M. Răduțiu : Respectînd cadrul legiferat și dînd curs multor inițiative locale, am realizat un sistem de acțiuni de perfecționare a pregătirii politico-ideologice și de specialitate, metodice, care își arată, an de an, eficiența, concretizată în rezultatele din ce în ce mai bune pe care le-am obținut la toți indicatorii din cadrul întrecerii socialiste din învățămînt și în integrarea eficientă a absolvenților în producție. Considerăm că fundamental în activitatea de perfecționare a cadrelor didactice este și va rămîne studiul individual. Orice alte activități pot să completeze această formă de pregătire, dar nu i se pot substitui. De aceea, am solicitat tuturor cadrelor didactice să elaboreze programe individuale de perfecționare, care să cuprindă : liste bibliografice, proiecte de tehnologie didactică și de lecții deschise, teme de referate ce urmează să fie prezentate în cadrul comisiei metodice sau al cercului pedagogic, participări la activități colective de perfecționare etc. Am căutat să creăm condiții necesare cadrelor didactice pentru a reflecta asupra modului cum cunoștințele dobîndite prin studiu pot fi prelucrate și preluate în procesul de învățămînt. În colectivele de catedră, în comisiile metodice, în cercurile pedagogice, în cadrul unor consfătuiri sau schimburi de experiență, tematicile și modul de desfășurare a acțiunilor și a dezbaterilor au vizat tocmai această preocupare, de realizare, în cele mai bune condiții a conținutului învățămîntului și de ridicare a calității acestuia prin forme de activitate didactică operante, eficiente. De asemenea, organizăm numeroase instruiri, lunare sau trimestriale, pe probleme ori categorii de cadre.

Red. : Cum apreciați contribuția cadrelor didactice din învățămîntul superior la perfecționarea celor din învățămîntul preuniversitar ?

Prof. M. Răduțiu : Valorificînd situația favorabilă pe care o avem, de a activa într-un important centru universitar, realizăm o fructuoasă colaborare cu catedrele universitare în organizarea și desfășurarea cursurilor de perfecționare și reciclare a pregătirii profesionale. În acest an școlar, 554 de cadre didactice din județul nostru sînt cuprinse la cursurile de reciclare și 337 la cele de pregătire pentru definitivat și grade didactice. Totodată, cadrele didactice universitare, în colaborare cu filialele din județul Cluj ale societăților științifice ale cadrelor didactice, desfășoară o bogată activitate de informare științifică de specialitate și metodică, precum și de cercetare științifică. Numeroase simpozioane, seminarii și dezbateri dau prilejul valorificării acțiunilor de cercetare în domenii foarte variate. De o largă audiență, de exemplu, se bucură seminarul „Didactica matematicii", organizat pe lîngă Facultatea de Matematică și Fizică. Activitatea profesorilor filologi, ca să dăm un alt exemplu, este, între altele, semnificativ ilustrată de buletinul „Pro didactica", cuprinzînd multe și valoroase studii de specialitate și metodice. Anual, organizăm, împreună cu sindicatul învățămînt, „Zilele învățămîntului clujean", pe teme care vizează optimizarea procesului instructiv-educativ. Manifestarea metodico-științifică „Creativitate și eficiență în învățămînt" înregistrează în județul nostru o largă participare.

Prof. univ. dr. S. Groze : Sarcină permanentă și obligație legală, activitatea de perfecționare a profesorilor angajează personalul didactic al Secției de matematică de la Facultatea de Matematică și Fizică a Universității din Cluj-Napoca în depunerea unor eforturi susținute, pentru a realiza acest important obiectiv la un cît mai înalt nivel științific și metodic. Programa elaborată de către Ministerul Educației și Învățămîntului a fost defalcată și detaliată pînă la nivel de ore, iar programele de perfecționare propuse au fost discutate responsabil în cadrul colectivelor de catedră. Cadrele didactice universitare și-au pregătit din timp materialele pentru cursurile de reciclare, adaptînd tratarea acestora la cerințele activității didactice din învățămîntul gimnazial și liceal.

Conf. univ. dr. S. Mager : Și cadrele didactice de la Facultatea de Chimie acordă o deosebită importanță organizării și desfășurării eficiente a cursurilor de perfecționare și de reciclare, la care participă profesorii de chimie din județul nostru și din cele arondate. Respectăm, în general, temele prevăzute în programele elaborate de Ministerul Educației și Învățămîntului, dar, la cererea cursanților, le dăm și unele explicații suplimentare privind predarea unor lecții sau capitole, cum sînt, de pildă, cele privind structura zaharidelor, mecanismele de reacție, introducerea matematizării în chimie, calculul erorilor și aplicarea sa în domeniul chimiei ș. a. De asemenea, abordăm probleme cu aplicabilitate practică ale proceselor biochimice, aspectele stereochimice ale reactivității compușilor organici, precum și metabolismul glucidelor, lipidelor și protidelor, care suscită un veritabil interes din partea cursanților. Capitolele care vizează aspecte tehnologice — tehnologii chimice — sînt tratate de specialiștii universității, cu referiri concrete la specificul industriei chimice din zona în care își desfășoară activitatea cursanții. De exemplu, pentru cei din zona Alesd, referirile se fac la silicați, iar pentru cei din zona Copșa Mică, la compuși organici etc. Cunoscînd specificul unității de învățămînt în care sînt încadrați profesorii, structurăm conținutul temelor seminariilor în funcție de activitatea desfășurată cu elevii din gimnaziu sau cu cei de la liceu.

Red. : Am dori să aflăm și opinia cursanților. Ce părere aveți în calitate de beneficiari recenți ai acestor cursuri ?

Prof. D. Lupu : Într-adevăr, așa cum s-a mai subliniat, trăim într-o perioadă de explozie informațională. Creșterea volumului de informație științifică este astăzi atît de rapidă, încît informarea la zi devine indispensabilă pentru a asigura o temeinică pregătire a elevilor. Bine organizate, cursurile de reciclare a profesorilor de fizică, la care am participat nu de mult, ne-au dat posibilitatea unei informări operative prin audierea unor expuneri de o înaltă ținută științifică și didactică, pregătite și prezentate de cadre universitare cu o bogată experiență în cercetare și la catedră. Consider că deosebit de utilă pentru activitatea practică a fost tratarea unor teme ca cele privind supraconductibilitatea, avantajele circuitelor integrate, rezonanța magnetică nucleară aplicată în biologie și încă multe altele, cuprinzînd informații de ultimă oră.

Prof. C. Streulea : Sistemul actual de reciclare și perfecționare a profesorilor oferă un cadru organizatoric deosebit de prielnic schimbului de idei, dialogului între cadre universitare de specialitate și cele din învățămîntul preuniversitar, contribuind la realizarea integrării învățămîntului cu cercetarea științifică și cu producția. De asemenea, se realizează și un bogat schimb de experiență și în domeniul strategiilor și tehnicilor didactice. Am beneficiat, în cadrul cursurilor, de informații de stringentă actualitate referitoare la aspectele teoretice ale mecanismelor de reacție, la structura moleculară, la reactivitatea moleculelor, precum și la domeniile de aplicație practică a catalizei omogene, eterogene și enzimatice. Chimia are numeroase sfere de interferență cu matematica, cu fizica, cu biologia și cu medicina, iar abordarea interdisciplinară a unor fenomene studiate de elevi la chimie permite înțelegerea lor corectă. Și asupra acestui aspect s-a insistat la aceste cursuri, cu exemplificări și interpretări interdisciplinare accesibile elevilor.

Red. : Au fost amintite în convorbirea noastră preocupările de cercetare științifică ale cadrelor didactice ca parte integrantă a procesului de perfecționare. În ce măsură sînt valorificate la cursurile de reciclare rezultatele cercetărilor științifice de la nivelul învățămîntului universitar clujean ?

Conf. univ. dr. S. Mager : Bineînțeles că le prezentăm profesorilor participanți la cursurile de perfecționare sau reciclare și unele aspecte ale realizărilor în domeniul cercetării științifice universitare. Astfel specialiștii din Facultatea de Chimie au prezentat rezultatele cercetării noastre pe teme privind cromografia, compușii organo-metalici ș.a. Întrucît mai mulți profesori de chimie din municipiul nostru — ca și cei care predau diverse alte discipline — și-au propus drept teme de cercetare utilizarea calculatorului în predare și transpunerea în programe a unor lecții de chimie, aceștia beneficiază, atît de asistența noastră științifică și materială, cît și a Institutului de Chimie din Cluj-Napoca.

Aș mai adăuga și preocupările noastre privind asigurarea pregătirii și participării, cu bune rezultate, a elevilor la concursurile și olimpiadele școlare, ca și desfășurarea cu ei a unor activități experimentale în laboratoarele facultății.

Prof. M. Răduțiu : Transpunînd în practică cerințele formulate de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu la Congresul Științei și Învățămîntului, de a angaja, în mai mare măsură, cadrele didactice în activitatea de cercetare, am determinat în unitățile de învățămînt din județul Cluj o preocupare sporită pentru această importantă componentă a activității de perfecționare. Au fost asimilate numeroase teme de cercetare. Din acestea, 41 s-au finalizat sub coordonarea inspectoratului școlar și în colaborare cu institutele de învățămînt superior, iar 331 în colaborare cu unitățile economice din județ sau din țară. Sînt în curs de finalizare, în acest an, încă 96 de teme de cercetare, care angajează 997 de cadre didactice și 996 de elevi.

VIOLETA APOSTOL

Pe scurt:

Un plan-cadru al cercului metodic al directorilor de școli

Inspectoratul Școlar Județean Cluj a conceput și aplicat în practică, în actualul an școlar, un plan-cadru al cercului metodic al directorilor de unități de învățămînt.

Prin dezbateri, schimburi de experiență și activități demonstrative se abordează unele aspecte privind : **1. Aplicarea în activitatea de conducere a principiului muncii și conducerii colective ;** reglementări cu privire la competența și atribuțiile organelor de conducere colectivă din unitățile de învățămînt ; modalități concrete de îndeplinire a acestor atribuții, de creștere a rolului organelor de conducere colectivă în realizarea sarcinilor și obiectivelor ce revin în instruirea și educarea elevilor ; **2. Conținutul și formele activității de perfecționare la nivelul școlii ;** modalități de creștere a eficienței acesteia ; sporirea preocupărilor pentru studierea, generalizarea și popularizarea experienței înaintate în activitatea didactico-educativă ; **3. Controlul și îndrumarea procesului instructiv-educativ**, prin cercetarea documentelor activității didactice (proiecte, schițe, planuri de lecții, planificări calendaristice, cataloage etc.) și a activității elevilor (caiete de notițe, de teme, conspecte, teze trimestriale, diferite lucrări executate în ateliere, laboratoare etc.) ; **4. Controlul și îndrumarea nemijlocită a procesului de învățămînt, prin asistențe la lecții și la alte activități didactice și extradidactice ;** metodologia acestor asistențe (pregătirea pentru asistență, participarea propriu-zisă la lecții și alte activități, consemnarea constatărilor, observațiile și concluziile, valorificarea acestora).

A.V.

Opțiuni

Dintre formele și metodele de perfecționare de la nivelul școlii pentru care am optat împreună cu întreg colectivul profesoral și consiliul de conducere al Liceului Industrial „Mihai Viteazul" din Turda, consider demne de menționat următoarele :

● Am insistat asupra studiului individual pe bază de conspecte, care a constituit un element definitoriu în aprecierea pregătirii cadrelor didactice pentru lecții și alte activități desfășurate în afara acestora ;

● Am întreținut în rîndul cadrelor didactice emulația necesară participării cu bune rezultate la sesiunile de comunicări și referate organizate în școala noastră și de subfilialele societăților științifice ale cadrelor didactice, precum și în cadrul „Decadei culturii turdene" ;

● Munca de cercetare-proiectare este coordonată de o comisie constituită în acest scop. Amintesc cîteva dintre preocupările acestei comisii în domeniul cercetării științifice actuale : „Studiul abaterilor de formă și poziție ale cămășilor de cilindru pentru autoturismele Dacia 1300 și variante", „Optimizarea prin cercetări numerice pe calculator a elementelor regimului de așchiere și toruire ale cămășilor de cilindru la autoturisme Dacia 1300 și variante" și „Limitator de mers în gol pentru transformatoare de sudură" (piesă utilă întreprinderii patronatoare). Primele teme sînt în curs de realizare, iar ultima a fost deja realizată în anul trecut de către un colectiv format din profesori, ingineri, maiștri și elevi ai școlii noastre ;

● Membrii catedrei de limba și literatura română au contribuit la elaborarea unor proiecte de tehnologie didactică, pe capitole și clase, cu accent asupra obiectivelor generale și concrete cu privire la : „Evaluarea cunoștințelor elevilor prin exerciții, lucrări individuale, sinteze".

● Comisia inginerilor care predau în liceul nostru și membrii catedrei de matematică și de fizică s-au constituit, în prezent, într-un colectiv de studiu pentru inițierea în utilizarea calculatorului în procesul de învățămînt.

Prof. OLIMPIA POP
directoarea Liceului Industrial „Mihai Viteazul" din Turda

Pentru asigurarea eficienței activităților metodice din școală

Pentru asigurarea eficienței activităților metodice, colectivul de cadre didactice din școala noastră a urmărit cu prioritate următoarele obiective :

● Organizarea comisiilor metodice și a catedrelor în așa fel, încît să cuprindă totalitatea personalului didactic, la nivel de clase paralele, în ciclul primar, și, la nivel de interferențe apropiate, în ciclul gimnazial ;

● O deplină și permanentă relație complementară între activitățile comisiilor și catedrelor cu activitatea consiliilor profesorale ;

● Stabilirea riguroasă, plecînd de la analiza rezultatelor anului școlar precedent, a necesarului de activități curente ale comisiilor și catedrelor, acestea fiind detaliate în planurile de muncă trimestriale și corect încadrate în planurile generale de muncă ale școlii ;

● Corelarea judicioasă a activității comisiilor metodice și a catedrelor de specialitate cu aceea a cercurilor pedagogice, concretizată în participări prin referate și lecții deschise ;

● O bună evidență a activității de perfecționare și de evaluare a muncii didactice.

Prof. LUCIAN BOGDAN
directorul Școlii Nr. 15 din Cluj-Napoca

Redacția și administrația : Piața Scînteii nr. 1, București, telefon : 17 60 10

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"